

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

ДИБ. СТОР. 44.

Ч. 4 (15)

ТОРОНТО

1967

Редакційна колегія:

Головний редактор: пл. сен. Юрій Пясецький; **в.о. головного редактора:** пл. сен. Осип Бойчук; **члени:** пл. сен. Орест Гаврилюк, пл. сен. Яро Гладкий, пл. сен. Ольга Кузьмович, пл. сен. Любомир Онишкевич, пл. сен. Микола Плавюк, пл. сен. Володимир Савчак, ст. пл. Данило Струк, пл. сен. Омелян Тарнавський, пл. сен. Атанас Фіголь. **Мовний редактор:** пл. сен. Іван В. Манастирський.

Технічний редактор і адміністратор: пл. сен. Омелян Тарнавський

З М І С Т

Михайло Бажанський: 50-річчя Української Національної Революції	1
Атанас Фіголь: Слово на закриття першої сесії ПКД	3
Атанас Фіголь: Координаційний центр виховних дій кр. шк. рад.	6
Іван Головінський: Мова як чинник національного самозбереження	15
Оксана Драган: Ідеологія як життєва konieczність	20
Василь Палієнко: До проблеми проводу і виховання в УПЮ	24
Олексій Сагайдаківський: Проблема взаємин УСП і УПС	32
Дмитро Струк: Україна чи батьківщина	36
Леся Храплива: З духом часу... ..	39
Лариса М. Л. Залеська-Онишкевич: Що на першому місці	41
О. Володимир Ковалик, ЧСВВ: За ясні пластові ідеали	44
Руга Галібей: Українська родина на нових місцях поселення	49
Тоня Горохович: Міжрайова Пластова Зустріч	50
Михайло Василя: Пласт у Аргентині	59
ОК: Пласт у США після 8-ого крайового пластового з'їзду	63
Володимир Соханівський: З діяльності ОП УПС у Торонті	65
О. Е. Б.: Народи у пластових видавничих справах	67
Пожертви на пресфонд "Пл. Шляху"	68

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами авторів, висловлюють їх власні погляди, які не завжди мусять покриватися з поглядами редакції чи головного пластового проводу.

Річна передплата: США і Канада — 5.00 дол., Австралія — 3 дол., Австрія — 90 шіл., Аргентина — 250 пез., Бразилія — 200 кр., Великобританія — 1.0.0, Німеччина — 10 н. м., Франція — 15 фр. Ціна одного числа у США і Канаді \$1.25.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Mr. Osyp E. Boychuk,

23 Nelbel St.

Detroit, Mich., 48212, USA

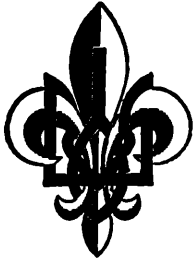
АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

Plastovy Shliakh, Magazine

2199 Bloor Street West

Toronto 9, Ont., Canada

PLASTOVY SHLIAKH — a Ukrainian Quarterly Magazine, published by PLAST — Ukrainian Youth Ass'n, 2199 Bloor Street West, Toronto 9, Ontario, Canada Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ ОРГАН ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Число 4 (15)

Торонто — Канада

Жовтень 1967

Михайло Бажанський

50-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Українська громадськість у вільних країнах світу відзначає в цьому році 50-річчя Української Національної Революції. Із того приводу появляється багато статей, що пригадують світлі картини змагань, боротьби за самостійність, багато призабутого з часів віднови української держави. Плянуються величні святкування з промовами живих ще учасників Великих Днів, підготовляються наукові сесії, появляються збірники документів із того часу. — словом, наша громадськість велично відзначає цей золотий ювілей. Є багато дечого пригадувати. Тодішня генерація уклала багато чусиль, щоб із попелу руїни воскресити ДЕРЖАВУ. Коли молитовно згадуємо ці події, в нас воскресає віра в народ, у наше державне життя.

Не місце в пластовому журналі пригадувати у подробицях історичні події Української Національної Революції. Вони живі у нашій свідомості і в наших серцях. Але, святкуючи цей ювілей, ми, пластуні, питаємо себе: що наша організація зробила у той час, щоб допомогти українському народові заіснувати у народів вольних колі?

Український Пласт постав усього кілька років перед першою світовою війною, з якої зродилися наші найновіші визвольні змагання. Начальний Пластун, Сірій Лев, у своїх щойно виданих спогадах про Пласт у 1911—1945 рр. так характеризує умовини, серед яких у 1911 р. постав Пласт:

...«Разом із тим у нашій нації почали викристалізовуватися і досі неясні ще ідеали самостійности України. З'явилася віра у щось реальне, осяжне, для здобуття чого потрібно було вже конкретних дій вихова-

ного нового покоління, міцного духом і тілом покоління, яке взяло б на себе боротьбу за ці ідеали...»

Короткий був час підготовки пластової молоді до цих великих завдань. Світова війна, українська революція і визвольна боротьба похлонули у свою дію пластову молодь, яка була готова духово і фізично включитися у святий бій за свободу. Цілі пластові курені вливалися в першу новітню формацію української збройної сили — Українських Січових Стрільців, затримували свої назви, потім боролись за українську державу в різних військових формаціях на всіх фронтах боротьби.

Багато імен з-поміж тієї пластової молоді записала пластова пам'ять у свої аннали. Чимало з них віддало життя в боротьбі. Їхні імена зберігаються у реєстрах «Пластового Куреня Залізного Хреста».

Коли вмовк гамір боїв, і Пласт відновив свою діяльність, він залишив у своїй організаційній схемі цілу скалю мілітарного виховання у вигляді військового впорядку, польових і теренових вправ тощо. Визвольна боротьба стала основою не тільки пластового назовництва, як курені «Червона Калина», «22-го січня 1918», «ім. Хведора Черника» та інші, але й головним змістом самовиховної діяльності пластової молоді, опертим на активній культурі поляглих героїв і плеканні державницьких прямивань. Недарма Братство УСС передало саме українським пластунам плекання своїх славних традицій.

Треба вірити, що українська громадськість знає про пластовий вклад у визвольну боротьбу нашого народу, бо вона з великим довірям дивилась і дивиться на Пласт, віддаючи своїх дітей у пластові ряди. Включаючися у загально-громадські святкування з приводу 50-річчя Української Національної Революції, Пласт повинен пригадати сучасній пластовій молоді цей вклад попередніх пластових генерацій у нашу визвольну боротьбу і на її прикладі плекати любов, посвяту й завзяття у виконванні пластових обов'язків у службі для Народу.

Однак, це ще не все. Якщо історія має бути вчителькою життя, то нам треба вчитися на досвіді минулого. Ми знаємо сьогодні, що для здобуття і вдержання самостійності потрібно не тільки патріотичних почувань, не тільки самого прагнення, але також у першу чергу знання. Недарма ми співаємо у пластовій релігійній пісні:

«Царю Небесний, Всесильний Боже,
Мудрість і силу й ласку нам дай,
Щоб подолати діло вороже,
Визволить рідний батьківський край».

Шукаймо тієї мудрости у досвіді минулих великих днів, що їх роковини тепер святкуємо, щоб покористуватися нею в час, коли знову вдарять дзвони у велику годину.

**

У різних періодах своїх вікових змагань до волі й незалежності український народ творив рід збройної сили, що несла на своїх плечах тягар активної боротьби з ворогом. Незалежно від того, у якій частині

української землі ця збройна сила поставала, і від того, хто її творив. — вона завжди була носієм боротьби за волю цілого українського народу.

В новітніх часах такою збройною силою українського народу були Українські Січові Стрільці, Армія Української Народньої Республіки, Українська Галицька Армія. Поміж світовими війнами збройну силу народу творила Українська Військова Організація, Організація Українських Націоналістів, Карпатська Січ. У 1940-их роках такою збройною силою була Українська Повстанська Армія.

Коли українська громадськість у вільному світі відзначує в цьому році 25-річчя постанови УПА, — Пласт має особливу причину приєднатися до цих святкувань. Бо в рядах Української Повстанської Армії боролось багато пластунів не тільки як рядовики, але теж як старшини, включно з головним командиром УПА, ген.-хор. Романом Шухевичем — Тарасом Чупринкою. Головна Пластова Булава видала потрібні доручення, і відзначення роковин УПА буде переведене в ціх крайових пластових організаціях.

Атанас Фіголь

Слово на закриття першої сесії Пластового Конгресу Другого

(Виголошене в Албані, США, 31 грудня 1966 р.)

Зближаємося до закриття першої сесії нашого Конгресу. Початок наших нарад учора міг був у декого викликати враження, що ми, можливо, прийшли сюди не вповні приготовані. Одначе, це стосувалося радше формальних справ, компетенцій, способу вирішень і т. п. Сьогоднішні доповіді, панель і дискусія дають підставу ствердити, що конгресові наради пройшли з повним успіхом.

Стосовно дальшого ведення праць Конгресу формулюю рекомендацію для схвалення на Зборах КУПО:

“Учасники першої сесії Пластового Конгресу Другого пропонують 4-им Зборам КУПО вибрати семичленну Головну Конгресову Комісію, яка займеться дальшим веденням Конгресу. Головна Конгресова Комісія має бути доповнена членами від крайових пластових організацій у числі по трьох від кожної”.

Самозрозуміло, що Головна Конгресова Комісія перебирає на себе як перший обов'язок опублікувати всі матеріали оцієї першої сесії повні-

стю і в найкоротшому часі. Техніка 20-го сторіччя нам допоможе, бо все, що тут було говорене, записане на магнетофонних стрічках.

При цій нагоді одна заввага, що торкається трибуни нашої пластової думки, що торкається забезпечення безперебійної появи журналу “Пластовий Шлях”. Ми досягли вісім соток передплатників “Пл. Шляху”. Було б непрошеним гріхом, якщо б ми не змогли здобути ще двісті передплатників і так забезпечити самовистачальність журналу. Це не так важко, коли нас є аж двадцятьодна сотня старших пластунів і сеньйорів.

Без журналу “Пластовий Шлях” ми багато не вдіємо. Це єдиний лучник, що може в'язати нас на всіх континентах. Говорячи тямками (поняттями) кібернетики, мова тут саме про функціональні залежності між елементами системи, залежності, що їх — узагальнюючи — називаємо інформаціями. Інформація в суспільстві — не основне. Якщо ми сьогодні стільки говорили про жидівське суспільство, то мусимо пам'ятати, що в цілому світі найкраще інформованим суспільством є суспільство жидівське, а одним з найгірш інформованих суспільств є українське.

Головній Конгресовій Комісії ми повинні дати повну свободу і забезпечити повну еластичність дії. Не обмежувати її в плянах, не думати, що тільки остання сесія буде знову з особистою участю, подібно як сьогодні.

Не виключаю, а навпаки, вважаю вказаним, корисним, а навіть пекуче потрібним, щоб таку сесію зорганізували для себе старші пластуни. Щоб вони на своєму форумі зуміли свobodно висловити всі “еретичні” думки, які нуртують серед них стосовно тих усіх проблем, які були заторкнені ось тут сьогодні. Зрештою, щодо тих “еретичних” думок: Ніколи нікому не були замкнені уста, нікого не стримувано від їх висловлення. Для прикладу візьміть статтю Данила Струка в “ПШ”. Він пропонував розв'язати і сеньйорат, і старше пластуństwo. Він зовсім не щадив критики й дуже драстично називав явища, які проявили себе в нашому житті. Ні в якій мірі не треба нам закривати наших слабостей. Навпаки, треба відверто називати їх по імені. Іде тільки про те, щоб ми мали охоту і силу ті всі недомагання перебороти та їх усунути. А я думаю, що ми цю силу маємо.

**
**

Формулюю далі рекомендації Пластового Конгресу стосовно Світового Конгресу Вільних Українців і запропоновані Атанасом Мілянйичем дві рекомендації із проробленої Конгресом тематики. (Усі рекомендації були Конгресом схвалені, а їх текст був поміщений у “ПШ” ч. 2/67. Редакція).

Дозвольте мені закрити першу сесію Пластового Конгресу Другого з'ясуванням ще однієї думки, яка асоціювалася у мене із заключним словом панелю друга Юрка Старосольського.

Він говорив про філософа, що бачить дорогу, уважає, що вона добра, але він нею не йде. Друг Юрко інтерпретував це як образ людської слабкості. Парафразуючи, він зформулював пароль для нас: “ми бачимо дорогу, вона добра, і ми нею підемо!” Думаю, що це і є наше ствердження.

Будьмо, одначе, приготовані, що є люди, які ту слабкість мають і які тою дорогою не підуть. Але це не означає нічого іншого, як нормальне явище, що є життя і є смерть. Будуть такі, що будуть умирати і вони мусять умирати. Наша свідомість мусить складатися з подвійного: бачити життя, усіма фібрами його акцептувати, жити і боротися, — а одночасно бачити, що життя це — “ніщо”. І тільки в тій синтезі, в тому подвійному усвідомленні життя і смерті — (погляд Теяра де Шардена) — лежить велич життєвої активності: акцептувати, афірмувати життя цілою нашою істотою, але одночасно теж бачити всі його негативи включно зі смертю.

Потверджуючи життя і маючи снагу і силу змагатися за його повне сповнення в усіх умовах, за всяких обставин, — ми одночасно хочемо теж бачити всі небезпеки й розуміти, що саме з наших намірів ми можемо зреалізувати. А ті, що будуть відпадати, — не зражуватимуть нас. Навпаки, вони підтверджуватимуть тільки наше вирішення жити повнотою, утверджуватимуть нас у переконанні, що шлях наш правильний, що ми зробили добрий вибір.

**

Закриваю першу сесію Пластового Конгресу Другого і бажаю Вам усім, Друзі, доброго пластування!

У глибокому смутку і з великим жалем повідомляємо все Пластове Братство і Українське Громадянство, що в суботу 2 вересня ц. р., на 63-ому році свого трудолюбного життя, упокоїлася в Бозі і відійшла на Вічну Ватру

Сл. п. АННА БІЛОУС

пластова сеньйорка керівництва, членка 4-го Куреня УПС “Характерники”, колишня кошова і станична у Пластовій Станиці в Вінніпезі, колишня секретарка Крайової Пластової Старшини в Канаді, довголітня учителька і член Управи Відділу ОУПК у Торонті, активна громадська діячка.

Похорон Покійної відбувся у Торонті, у вівторок 5 вересня ц. р., із церкви Св. Отця Николая на місцевий цвинтар Маунт Говп. Замість квітів на могилу Покійної складаємо 25.00 дол. на цілі “Енциклопедії Українознавства” Наукового Осередку НТШ у Сарселі.

Вічна їй пам'ять!

Крайова Пластова Старшина
в Канаді
Торонто, Онтаріо

Координаційний центр виховних дій крайових шкільних рад

Доповідь, виголошена на конференції комісії Української Виховної Системи, що відбулася 3 і 4 червня 1967 р. у Торонті

Характеристика ситуації

Подати щось нове про наше шкільництво, виховання, про ситуацію, в якій воно діє, — це значить повторювати багато з того, що вже було сказане на цій сесії і на багатьох інших, що їх улаштувала вже Комісія УВСистеми. Якщо йдеться про саму тему, то вона має подвійну трудність:

По перше, це проблема узагальнення, упорядкування, справа координації, яка вимагає певного абстрактного процесу мислення, а з тим і теоретизування. Щоб усі проблеми, які були заторкнені в окремих вчорашніх і у всіх попередніх доповідях УВСистеми, зібрати, узагальнити, треба сконцентрувати нашу увагу на універсальному, на міркуваннях про те, як воно повинно бути, наскільки наші пляни здійсненні, треба зупинитись над тим, які наші можливості-засоби, щоб їх здійснити. Обговорення цієї теми, отже, є нічим іншим, як подаванням проєкції у майбутнє, планування щодо інтеграції усіх виховних дій в українській діаспорі для створення українського світового координаційного центру всіх засобів виховання і навчання.

По друге, сьогоднішня наша сесія не є відірвана, не є сама для себе. Вона є одним із звен у цілому ланцюгу подібних сесій, на яких багато з присутніх брали участь. Відбулися вже сесії для справ української культури, українського дошкілля, справ українських молодечих організацій, виховної дії українських жіночих організацій, сьогодні є п'ята з черги сесія, присвячена українському шкільництву. Вже сам той факт, що ця сесія є однією з ряду інших, зобов'язує нас розглядати проблему українського шкільництва не ізольовану, але пов'язану не тільки з темами попередніх сесій, але з усією проблематикою української діаспори. Нам треба розглядати справу українського шкільництва на загальному тлі, у зв'язку з цілою ситуацією української діаспори.

Чим же характеристична ситуація української діаспори? Мені здається, що вона особлива двома найважливішими прикметами. Перше — це брак організаційного завершення на окремих шаблях суспільної побудови, а в дальшому і остаточного завершення цілого українського суспільного життя. Друга особливість нашої ситуації — це, сьогодні вже вповні усвідомлений всіма, процес деком-

позиції українського організованого життя, що його ми всі сьогодні помічаємо на всіх секторах і загально окреслюємо як процес денационалізації.

Не можна дискутувати про українське шкільництво і виховання без усвідомлення особливостей нашого положення у діаспорі. Мені здається, що тільки і єдино на тлі правильного аналізування ситуації можливо взагалі дискутувати про українське шкільництво. Воно ж не висить у повітрі, воно пов'язане з цією діаспорою, воно має їй помагати, воно органічно впливає із ситуації, у якій ми опинилися.

Перша прикмета нашої ситуації статична. Це погляд, що ми не становимо зорганізованого суспільства, але механічну суму певних складових елементів. Ми не творимо органічної побудови зорганізованого суспільства з усіма шаблями завдань і функцій. Я не буду тут спинюватися над речами, про які я розважав у своїй брошурі про СКВУ. Може, буде корисно лише пригадати кілька основних фактів.

У нас нема завершення окремих секторів національного життя. Якщо ці сектори можна схоплювати схематично, то я назву сектор церковний, громадський і політичний. Вони не зінтегровані. Про це вже були часто згадки на різних нарадах і зустрічах, також і тут у Торонті. Ми становимо організовану спільноту тільки на базі найнижчій. Маємо дитячі садки, школи, громадські установи, економічні бази на рівні, що його можна назвати рівнем волости. А коли підемо щораз вище шаблями суспільної драбини, побачимо, що чим вище, тим слабше ми пов'язані, чим далі від волости, тим тяжче знайти нам момент інтеграції в поодиноких ділянках громадського, політичного і церковного життя. Я б сказав, що сьогоднішній стан загрозливий, бо порівняно з ситуацією десять років тому процес інтеграції не тільки не змінився, але на деяких відтинках, а зокрема на церковному, дуже послабився.

Якщо мова про політичний відтинок, то ситуація на ньому всім нам добре відома остільки, що в останньому часі маємо виразну діхотомію, виразний поділ на два політичні табори (табір демократичних партій, що діють на базі УНРади, і ЗЧ ОУН), між якими — треба сподіватися — може прийти і повинно прийти до інтеграції.

Якщо йдеться про процеси в українському церковному житті, то теж не будемо заслонювати тієї правди, що вони були близькими інтеграції. Здавалося, що ми йдемо до завершення церковного життя, бодай по лінії української католицької церкви, у формі патріархату. Ми всі з такими великими надіями чекали теж на свого роду вплив екуменічного руху, який у світовому масштабі перекрестив ненависницькі комплекси столітньої боротьби між християнами католиками і православними. Ми сподівалися, що цей рух принесе і нам велику полегшу, що дасть мир нашій спільноті, поділеній двома конфесіями. Ми все таки не тратимо надії, що екуменічний рух і в нашій спіль-

ноті знайде своє застосування і що він полегшить нам у майбутньому будувати наше життя.

Всі елементи громадського, церковного і політичного життя незвичайно міцно пов'язані між собою. Один сектор впливає на другий. І коли один із них інтегрується, це має величезний вплив на другий. Я пригадую слова митрополита Максима в Римі, сказані кілька років тому, повторені ще раз минулого року, про те, що від нині немає причин уважати неможливим об'єднання всього українського шкільництва, що воно повинно йти одним напрямом, забезпечуючи тільки навчання релігії за обома конфесіями. А таких думок, як знаємо, на початку нашого побуту тут неможливо було почути.

Та хоч сьогодні ці погляди теоретично приемливі, в практиці вони, наскільки мені відомо, далекі від здійснення. Не можна заперечити факту, що, крім українського суспільства на еміграції, маємо властиво кілька "суспільств". Явище спеціальне для наших стосунків. Є у нас тепер певні політичні середовища чи інші партикулярні угруповання, які творять для себе ціле українське "суспільство". Вони охоплюють ним українську людину від колиски до гробової дошки. Вони мають свої дитячі садки, свої школи, жіночі організації, молодечі організації, свої економічні, а навіть наукові установи. І коли ми хочемо говорити про інтеграцію української діаспори, ми натрапляємо на величезні труднощі. Таке відокремлене "суспільство" не хоче дати себе розв'язати. І таких "суспільств", таких систем і братніх організацій маємо багато. Вони є величезною перешкодою для справи української загальної інтеграції.

Динамічний аспект нашої ситуації пов'язаний з однією проблемою, яка обтяжує всі наші організації, всі наші інституції: це проблема процесів денационалізації. Я хотів би тільки згадати про цю справу. Її дуже основно дискутували на першій сесії Пластового Конгресу Другого, в грудні м.р. Якщо хтось хотів би познайомитися з матеріалами цього Конгресу, то можу поручити журнал пластової думки "Пластовий Шлях", де справа асиміляції ширше обговорюється. Проблема асиміляції була темою всіх трьох доповідей на сьогоднішній сесії. Вона не буде сходити з нарад усіх організацій та інституцій як світських та релігійних, так і політичних на найближчі десятиріччя.

Процес денационалізації чи асиміляції, як знаємо, природний. Таким він є у тому сенсі, що людина, зокрема молода, не може встоятися від впливу свого оточення. Так, як ми, виставляючи себе на проміння сонця, мусимо опалюватися, а навіть спалюватися, так і докільля, в якому ми живемо, має вплив на нас, зокрема на дівчату і молодь. Цей вплив, що у соціології, педагогії, психології відомий як вплив асиміляційний, звичайно інтегрується у всіх сферах життя.

Аналіза цього впливу докільля має два собі суперечні наслідження. Якщо асиміляція є природною, то чи морально їй протиставитись? Ця тема заширока, щоб тут її всебічно наслідити. Але її можна вичерпати,

мабуть, одним коротким ствердженням — що так само, як процес асиміляції, так і інстинкт збереження групової приналежності, інстинкт національної, етнічної чи культурної ідентичності є природженим. Цей факт підкреслюють усі психологи, всі соціологи. Людина має дивний інстинкт бути собою, залишатися собою, і то не тільки у випадку її самої, але й у третьому, четвертому і дальших поколіннях її нащадків. Я мав нагоду бути на цьому континенті вже чорити рази. Я зустрів багато українців — третього, четвертого покоління, які є більшими українцями, ніж ми, що свіжо прибули. Явище асиміляції має багато ресентиментів, комплексів меншевартості, незаконніння. На жаль, ми не можемо довше цій справі присвячувати увагу.

Коли ми говоримо про школи, ми, мабуть, мусимо собі усвідомити те, що усвідомив вже Пластовий Конгрес Другий. Ми не можемо вимагати від молоді, щоб вона виховувала себе і жила ізольовано від довкілля, в якому проходить її життя. Ми на сто відсотків мусимо акцентувати її повну інтеграцію в середовище, в якому вона живе. Але ми теж маємо обов'язок апелювати до її здорового, природженого інстинкту зберегти себе, зберегти свою національну ідентичність. Очевидно, що процеси збереження національності вимагають планового, свідомого, організованого заходу, щоб ту ідентичність, яку Бог дав кожній людині, зміцнювати.

Цій проблемі був присвячений панель на Пластовому Конгресі Другому. Тема його звучала: “Вплив довкілля на виховання молоді української людини”, а в ньому брали участь — і це було цікаво — молоді люди, що вирости і виховалися на американському чи європейському континентах. Цікаво було послухати їх. Це були: психолог, психіатр, педагог, теолог, соціолог і пластовий виховник. Шестеро їх дискутувало, і ця тема, мені здається, належить до проблематики УВСистеми так само, як і Пластового Конгресу Другого.

Ці ілюстрації подаю на те, щоб показати цю величезну взаємодію поміж окремими секторами. І нам не слід розглядати цієї проблеми відірвано. Вона мусить бути пов'язана з тереном, на якому вона виникає, і з ситуацією, в якій ми є.

Потреба виховного ідеалу

Нам треба усвідомити потребу погодження виховних дій. Воно легше говорити про це тут, бо це відбувається сесія УВСистеми. На цю тему було багато і сказано і опубліковано. Я пригадаю один цитат: “Ціллю Української Виховної Системи є унапрямувати український виховний процес у вільному світі, спираючи його на християнських моральних засадах, плекаючи знання рідної і чужої культури, тобто виховуючи українця, який міг би гідно репрезентувати і обороняти народ, з якого він походить, і державу, яка йому забезпечує свобідне і творче життя”.

Тож продуктом запланованої системи мав би бути повноцінний громадянин, вірний своїм предкам, діяльний член української спільноти, пов'язаний духовими вузлами рідної культури, зокрема мови, творчий, з настановами духового збагачування українського народу і країни, в якій перебуває. Українська Виховна Система має бути загальнонаціональною і понадконфесійною, понадпартійною. Це ідеал, що його можна висловити інакше. Бо це ідеал християнської етики. Ми його формулюємо, уточнюючи проблеми з огляду на спеціальну ситуацію, в якій живемо. Загальнолюдське, яке замкнене в заповіді любові, у нас воно мусить бути пояснюване точніше, підкреслюючи проблематику, з якою ми маємо до діла, бо вона говорить про те, що ми існуємо або що падаємо, скочуємося в небуття.

Без усвідомлення виховного ідеалу не можна говорити про координацію, про унапрямування виховних засобів до певного прицілу. Добре, що справа популяризується, що люди цікавляться виховним ідеалом, довідаються, що щось таке існує. Дуже важливо, щоб у дискусії доходили до порозуміння, до ствердження потреби одності виховних напрямних, до потреби одного центрального виховного осередку.

Ми не можемо дозволити, щоб було кілька якихось національних виховань. Нам слід популяризувати український загальний виховний ідеал. Уважаю, що одним із негативних явищ нашого двадцятирічного побуту тут є те, що впродовж цих років петрифікуємо поділи, які не мають ніякого позитивного значення для нас на еміграції. Ми маємо тут такі поділи, яких не було навіть на батьківщині. Ми не мали різних шкіл. Рідна Школа і "Просвіта" були поза засягом політики. А цього тут на еміграції ми не зуміли побороти. Навпаки, ми плекаємо поділи і політичні впливи в ділянках, які тих полідів і тих впливів не терплять. Одним із дуже негативних явищ, зокрема на терені США, є підхід до громадських справ з позицій партії. І через це нема ніяких надій, щоб ми могли досягнути щось більше, якщо ці принципи будуть існувати далі.

Потреба координаційного шкільного і виховного центру

Є три елементи, які треба розглядати, коли хочемо координувати шкільні та й інші справи української спільноти.

1) Про перший, основний, що ним є ідеал, дух, приціл, ми сказали основне цитатом. Але усвідомлення виховного ідеалу — це ще не все. Преважливим є і те, щоб усвідомити собі теж, як повинні ми дбати, щоб виховний процес проходив успішно. Якщо ми познайомимось із схемою координаційного світового виховного і шкільного центру, тоді ми зможемо і повинні перевести аналізу взаємодій різних ділянок нашого суспільного життя на виховання. На виховний процес, очевидно, впливають: церква, наукові установи, шкільництво, про яке тут говоримо, виховні організації, спортові, студентські, навіть господарські. Все це зазублюється, і тому виховний процес є таким складним.

Бо людина виховується під кожним впливом. Кожний стик її з іншою людиною, з довкіллям, має на неї вплив, а з того постають наслідки. Коли ми вчора говорили про школу, то там була мова і про церкву, і про дім, в якому українська людина дозріває. Говорячи про дім, маємо на думці батьків, зокрема матір, а з тим слід говорити про жіночі організації, про видавництва, про наукові установи, про потребу провідників, їх вишколу і т. д., і т. д.

2) Тому і не диво, що, аналізуючи справу координаційного виховного центру, з'ясувавши справу виховного ідеалу, невідмінно прийдемо до другої вимоги — передумови у здійсненні координаційного центру: до людей, які б її здійснювали. Хто ж буде здійснювати цю роботу? Очевидно — учитель. Ніхто поза ним не може розв'язати проблеми шкільництва. Він має з різних боків багато перешкод, навіть з церковного, шкільного, політичного, які не дозволяють йому реалізувати те, що з педагогічного, з чисто теоретичного огляду бажав би перевести.

Один із сьогоднішніх прелегентів цитував, що німецький учитель поміг Бісмаркові збудувати німецький Райх. І це стовідсоткова правда. Українці можуть надіятися на успіх у боротьбі з асиміляцією, коли будуть українські вчителі, які передаватимуть новим поколінням все, що ми робимо, що складається на суть українства. Бути українським педагогом, робити те, що робить УВС — це відвага, це самопосягання. Але, не зважаючи на все, існує дилема: чи ми будемо мати таких людей і тоді будемо існувати, чи ми їх не знайдемо і наші роки будуть почислені.

3) Поруч з тими двома елементами — елементом духа, ідеї та носієм її людиною — важливим є ще й третій елемент, що ним є технічні засоби. І тут ми маємо, на жаль, дуже багато браків, бо ми цілі сторіччя були недержавним народом. Те, що для німців та інших народів є samozрозумілим, для нас є великою проблемою. Ми не вміємо реалізувати чисто технічних засобів організації, бо й вони мають свої норми, засади. Без здобуття цих технічних засобів ми не зможемо поліпшити свого життя.

Я не сказав би, що ми під цим оглядом повні нездари. У нас є деякі організації — політичні, церковні, громадські, — які вповні дають собі раду з організацією технічних засобів, тільки ж вони не аплікують їх на цілість української діаспори, вони використовують їх виключно на цілі своєї партії, групи, залишаючи зовсім на боці суспільство як цілість. Це нас дуже ослаблює. Бо можливо, що дана група перетриває довше, ніж ціле суспільство, але яка величезна втрата для всього суспільства, якщо група не вважає потрібним дбати про цілість, але тільки про добро групи.

Брак фондів на загальноукраїнські потреби — це важлива перешкода у створенні координаційного центру. Без фондів не зможемо навіть рушити нашого "виховного воза", не то добитися справності у покону-

ванні виховних трудів. А ми так часто заявляємо, що виховання — це наш найважливіший відтинок.

Інші потреби координаційного виховного і шкільного центру

Великий недостаток нашого суспільства, який дуже утруднює нашу громадську дію, — це брак зв'язку, інформації, що сьогодні по-модному окреслюємо назвою кібернетика. Не існує спільнота, коли нема зв'язку поміж її членами. Елемент інформації треба розуміти подібно, як у біології: система кровообігу, нервова система, гормони, травлення. Нема життя організму, коли зв'язок поміж окремими елементами організму вривається. А як мало українці поміж собою з'єднані інформацією, як мало ми узгіднюємо, комунікуємо, — про це всі ми добре знаємо. Ми часто майже підносимо до принципу, що не інформація, але ізоляція грає вирішну роллю. Ми не приймаємо інформації як явище самозрозуміле і конечне — не сідаємо до спільного стола, щоб загальні справи перевірити, виправити, відкинути непотрібне чи доповнити потрібним.

У зв'язку з цим є у нас і така аномалія, як брак виховного журнала, в якому могли б публікуватися всі матеріали, що їх зібрала УВСистема. Це непростенне, що за довгі роки діяння Комісії УВСистеми немає ані одного виховного журналу, де ці пекучі виховні справи популяризувались би. Журнал "Пластовий Шлях", в якому ці речі відбиті досить точно, мабуть, мало кому відомий. Не буде виховної системи, якщо українська молодь не буде ходити до українських шкіл, церков, домівок, не належатиме до українських молодечих організацій, до яких повинна приходити вже підготована психологічно й інтелектуально в ділянці українознавства. Якщо цього всього не буде, не зможе допомогти ніяка і найкраща молодеча організація. Таке виховання, яке ми тепер стосуємо, буде тільки підмінкою. А ми так часто декларуємо про важливість виховання у нашому житті. А усвідомлення цієї складної виховної проблематики неможливе серед найширокого загалу без комунікації, без педагогічного журналу.

Черговою вимогою для створення координаційного виховного центру, крім потреби інформації, координування усіх дій, буде завершення шаблів організаційної побудови в краях. Це впливає з самої назви Української Виховної Системи. Система — значить порядок, узгіднення, а центральне узгіднення виховних дій — це і погодження всіх виховних дій даного краю. А тепер запитаймо, чи існують ті крайові шкільні ради, які мали б створити шкільний і виховний координаційний центр?

Можливо, що я замало поінформований. Знаю, що у США шкільництво організаційно схоплене. Говорять, що в Австралії шкільні справи найкраще зорганізовані, бо вони творилися разом із приїздом нової імміграції. У Канаді ця справа натрапляє на найбільші труднощі. Поділ існував до приїзду найновішої імміграції, а нема зрозуміння для того, щоб

стан змінити. Завершення ж координації на відтинку шкільництва конечне, коли говоримо про потреби виховання. Якже ж координаційний центр мав би постати? На мою думку, є тут велика дискрепанція поміж тими святковими бляшаними заявами і дійсністю. Охота і можливість покликати таку централю до життя повинна зростати із зрозуміння важливости справи. До того, тут було сказано, що в Канаді є шість тисяч учителів-українців, які, згідно з брошурою УККА, мають вплив на тисячі молоді, а в тім на молодь українську. Візьмім з тих шости тисяч тільки дві, і вони могли б уже втримати свій педагогічний журнал, а де тут учителі інших країн? Якщо б усі вчителі були об'єднані, то про педагогічний журнал не треба було б сьогодні так сумно говорити.

Коли згадуємо про централю шкільництва, тоді виникає питання: Хто її провадитиме? Треба відваги тим людям, що хотіли б нею зайнятися. Думаю, що в ній повинні знайтися люди, які працюють тепер для справ УВС. Не думаю персонально, але про установи, що її створили: ОУПКанади, Шкільна Рада УККА, Австралійська Шкільна Рада, Централя СФУЖО. І не дурім себе, що коли з'їдемося на СКВУ, ми там когось здолаємо знайти або вмовити ввійти до такої централі нашого шкільництва.

Врешті ще одне питання — де має бути осідок цього центру? В якій країні? На мій погляд, якого я дотримуюся від 1963 року, посиленій зокрема ще дискусією в програмовій і організаційній комісіях СКВУ, — цією країною є Канада. Чому Канада? Бо тут об'єктивні умовини для існування української групи далеко більш пригожі, ніж деінде. Брошура сенатора Павла Юзика, уродженця Канади, це стовідсотково підтверджує.

Нам треба постійно діючого шкільного центру ще й тому, щоб мати пункт Архімеда, на якому будуть зачеплені всі проблеми українського виховання. Мені здається, що цією країною під кожним оглядом повинна бути Канада. Тут не грають ролі політичні аргументи, а звичайна практична доцільність.

Що мала б робити ця централя? Те, про що ми тут згадували: видавали педагогічний журнал, підручники, педагогічні посібники, опрацьовувати усучаснені матеріяли щодо життя українців у країнах поселення і відповідні, усучаснені матеріяли про Україну та українців на батьківщині. Про все це згадував проф. В. Кубійович, і це я сам бачив у Римі, у середній школі оо. Салезіян — в Українській Папській Малій Семінарії, де учні вживали у католицькій школі таких підручників з Києва, в яких нема большевицької пропаганди, а зокрема підручники з технічних дисциплін. Я уважаю, що це правильне.

Кадри учителів — це чергова ділянка праці централі; а далі інспектори шкіл, інспектори виховання. На все це треба творчих людей і фондів. А їх можна збірним зусиллям здобути.

Висновки

Говорячи про шкільний і виховний координаційний центр, я намагався навітлити як основні такі проблеми:

1) Ідея — українське суспільство ще вповні не усвідомило її. Ми не знаємо, чи хочемо боротися з асиміляцією, чи ні. Міцному асиміляційному процесові організовано ми як суспільство не протиставимося.

2) Люди — ними, очевидно, є учителі. Про це буде мова на нашій сесії в окремій доповіді, в якій обговорюватиметься потреба світового учительського об'єднання. Я додав би, що це об'єднання повинно співпрацювати з громадськими організаціями, дошкіллям, молодечими організаціями, з церквою, не зважаючи на те, якими прикрими не були б підносили в деяких українських церквах. Українська церква теоретично має всі шанси забезпечити існування нашої діаспори на десятки і сотні років. Але щоб так було, в ній має діяти дух української “божниці” з “гебрійською” (українською) мовою для нас. Вона мала б бути для нас скалою, на якій могло б сильно опертися українське життя.

3) Крім української церкви, ми повинні мати в діаспорі українське “міністерство” культури і освіти. Було б великим досягненням СКВУ, якби ми, попри всі інші маніфестаційні вияви, хоч створили центр українського рідного шкільництва. Це було б гідне відсвяткування 50-річчя відновлення нашої державности. Для прикладу я хотів би згадати про цій нагоді, як поляки в Польщі святкували своє мілленіум, свій 1000-літній ювілей християнства. Вони схвалили незвичайно цікаву постанову — побудувати в ювілейному році тисячу нових шкіл. І вони це зробили. А чи подумаймо про 50 українських шкіл на еміграції з нагоди 50-річчя нашої державности; думаймо про п'ять в кожній країні, нехай про одну — але українську! Без українських шкіл не може діяти українська діаспора. Вони — ці школи, — найсуттєвіша вимога нашого часу і ситуації у світі. Залишиться це тільки побажанням, — чи стане дійсністю? СКВУ — великий історичний почин нашої діаспори, повинен злобутися не тільки на вирішення, але й на реалізацію цього важливого задуму.

У кожному пластовому домі повинна бути книжка

Основоположник Пласту

До 80-річчя з дня народження проф. д-ра Олександра Тисовського
Написав: ТЕОДОР ДАНИЛІВ

48 сторінок, ціна в Канаді і США 1.00 дол., а для інших країв рівновартість у їхній валюті. — Замовляти в адміністрації “Пл. Шляху”:

Plastovy Shliakh Magazine, 2199 Bloor St. W. Toronto 9, Ont. Canada

МОВА ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОГО САМОЗБЕРЕЖЕННЯ

Доповідь виголошена на I-ому семінарі Пластового Конгресу Другого
24 червня 1967 р. в Нью-Йорку

Вступ

Про мову як чинник національного самозбереження можна говорити з двох поглядів: про ролі мови у процесі національного виховання і про вартість мови у вихованні взагалі. Думаю, що сьогодні доцільніше говорити про перше.

Хочу звернути увагу на загально відомий факт, якого часто люди не доінують, що кожна людина вживає мови того середовища, у якому народилася, як засобу порозуміння, як найзручнішого і найлегшого способу для передачі нюансів своїх думок і переживань. Питомість цього середовища відбивається у мові, а у зв'язку із цим і спосіб порозуміння стає особливим, інтимним. Через це й мова для вислову глибоких, потаємних, інтимних взаємин поміж людьми називається рідною, матірньою мовою. Можливо тому, що це є самозрозумілим явищем, дуже часто, коли попадаємо в інше середовище, починаємо сумніватися — чи потрібна рідна мова, чи більшу вартість має у вихованні середовище чи спадковість, а далі — чи доцільно зберігати свою національність, чи повинні ми залишатися українцями у США, чи ставати американцями українського походження — “юкрейнієн емерікен” і т. д., і т. д.

Зі стисло наукового погляду — ця дискусія має такий самий глузд, якби хтось сьогодні починав дискусію про те, чи треба людині дихати, чи можна без цього обійтись. Наводжу цей приклад тому, що так, як у фізіологічному, так і в психічному житті людини є факти безспірні. А ми ось зупиняємось над безспірним фактом про важливість матірньої мови у житті людини.

Значення мови

Мова є важливим чинником у формуванні особовости людини. Про це говорили вже старовинні філософи. І в Біблії на кожному кроці зустрічаємось із підкресленням важливости мови. Звернімо увагу на такі два приклади: а) грецьке слово “логос” має подвійне значення — мова і мудрість, отже “логос” — це символ для цих двох понять; б) слова “буття” чи “небуття” є символами — перше для речей реальних, а друге — для нереальних. Властиво речі “реальні” є проминальні. Єдині неминуші вартості — це ідеї і назви. Аджеж назви для обставин і речей ли-

шаються, обставини ж і речі проминають. Цей погляд заступали Платон, Ляйбніц, Кант та інші.

В українській літературі багато висловів про важливість рідної мови чи про вагу слова-поняття, починаючи від знаменитого Франкового “Якби ти знав, як много важить слово”. Отже, слово як істина чи слово як тямка має таке велике значення тому, що слово або мова є скомплікованим процесом на найвищому щаблі філогенетичного розвитку. Аджеж єдино людина з усіх сотворінь спроможна користуватись мовою. Коли б хтось мав час і хотів перевести порівняння поміж багатьма філософічними системами — стародавніми чи навіть сучасними, починаючи від Платона, а кінчаючи на Фройдіві чи кібернетиці, ми побачили б, якою основною проблемою в дослідях усіх цих філософів і психологів є явище мови. В основі всіх дискусій про феномен людини стоїть найважливіше питання — що це є мова і до якої міри мова може передавати те, що нас оточує, тобто до якої міри мовою можна передати уявлення про реальний, дійсний світ довкола нас і світ унутрі людини.

Мова як динамічний процес

Нам доцільно зупинитися над питанням, чи мова є механічним чи динамічним процесом? Як відомо, XVII і XVIII і початок XIX століть — це час, коли в науковому світі була реакція проти т. зв. схоластичної філософії, проти психологічного дуалізму. Була тоді тенденція трактувати мову як механічний, реактивний процес. Згодом наука щораз більше роз'яснює процеси постання мови, науковці перестають уважати мову механічним процесом, схильні уважати, що поміж зовнішнім світом і реагуванням людини на нього існує щось більше, як лише зовнішні імпульси і реакції. Повсякчасно гостроактуальними в науці є проблеми свобідного вибору, волі, того, що Кант описав докладно у своїх імперативах, стверджуючи, що щось діється під час того, коли організм починає реагувати на оточення, що ця реакція стає динамічною.

Мова як лучник минулого, сучасного і майбутнього

Мова, як засіб порозуміння, спроможна лучити минуле, сучасне і майбутнє та творити абстрактні поняття. Мова може описати не лише дійсні речі і не лише дійсні явища, але й співвідношення поміж речами і явищами у минулому, сучасному і майбутньому. Такої здібности не мають жодні інші засоби зв'язку і комунікації. Тільки людською мовою можна виявляти припущення на майбутнє, базуючись на тому, чого ми навчилися у минулому, а також мовою можна висловити погляди, сказати б, переносної вартости, що зображує минуле і майбутнє.

Існує певна закономірність у розвитку людської мови. Людина повинна мати певний рівень свого загального, психічно-нервового розвитку, щоб могла уживати мову як знаряддя абстрактного порозуміння. Приблизно до першого року життя людина не спроможна користуватись мовою. Цей час, за П'яже, називається періодом механічного розвитку. Дитина

реагує на довкілля в першу чергу своїми змислами, тобто зором, слухом, дотиком. А із цієї мішанини всіх родів імпульсів вона поволі витворює певні поняття про своє довкілля. Коли б ми, наприклад, опинилися у зовсім новому, невідомому нам світі, то все те, що довкола нас діялося б, ми не були б спроможні ані назвати, ані розуміти. Ми були б повністю “табуля рза” супроти такого довкілля. Щойно згодом, коли б маса імпульсів порушила нашу центральну нервову систему, коли б ми почали дізнавати слухових, зорових та інших вражень, тоді поволі почала б творитися певно організація цих окремих імпульсів в узагальнювальні поняття.

Щоб краще зрозуміти, яким скомплікованим процесом є творення тямок (понять), звернім увагу на відношення між фізіологічним процесом бачення і назвами речей. Ми надаємо певне значення тим речам, які бачимо, бо те, що ми бачимо, є лише світляні імпульси, а світляні імпульси є ніщо інше, як хемічно-електрична переміна кінця нервової тканини в зіниці нашого ока. Ця переміна витворює певний образ у певній частині мізкової кори. До цього образу приходить згодом інтерпретація і узагальнення назвою чи поняттям. Отже, яким скомплікованим процесом є розвиток мови.

Дитина, що засвоїла певні поняття, починає порядкувати речі довкруги себе, а цим самим вона переходить у другу стадію, у стадію т. зв. передоперативної або переддіючої інтелігенції, тобто вона оформлює собі такі поняття, як поємність, як існування речей у часі, як нерозривність і т. п. Зі стану передоперативної інтелігенції дитина переходить до способу думання конкретними категоріями, а щойно згодом і до способу думання абстрактними категоріями. Передоперативна інтелігенція особлива тим, що людина не може робити висновків, які мали б до діла з майбутнім, так як це спроможна робити людина, що думає конкретними категоріями. Людина, що думає конкретними категоріями, різниться від людини, що думає абстрактами, тим, що вона не враховує всіх можливостей. Прикладом конкретного думання буде: коли “А” подібне до “Б”, а “Б” подібне до “Ц”, тоді й “А” є подібним до “Ц”. Ураховуючи можливості, що “А” могло б бути подібним до “Б” під деякими оглядами, а “Б” подібне під деякими оглядами до “Ц” — це ще не доказ, що “А” подібне до “Ц” в цілому. Це приклад абстрактного думання. Дитину, яка думає конкретними категоріями, треба виховувати на конкретних прикладах.

Переносючи цей теоретичний приклад у будні нашого щоденного виховання, візьмімо на увагу такий момент: кажемо часто дитині: — “скажи, що мене нема дома” тоді, коли за нами хтось питається телефоном чи при дверях, а ми втомлені, бажаємо спокою. Такий вислів ми розуміємо як викрут, але дитина, яка думає конкретами — розуміє це як не правду. Вартість такого виховання — очевидна. Що ж тут багато говорити про почуття пошани авторитету в дітей, про довір’я дитини до виховника, про вартість його заохоти для дитини читати виховну книжку тощо.

Мова як вислів почувань і чинник національного виховання

Про мову ми могли б говорити теоретично, але ціль наших міркувань — розглянути мову як чинник національного виховання. Тому краще поняття конкретизувати практичними поняттями, бож такими думає дитина.

Мова передає поняття питомі для духовости національного середовища, вона є лучником поміж узагальнювальним поняттям національності і окремими елементами її у психіці поодиноких осіб даної спільноти. Мовою витворюється ідентичність цих осіб з національністю. А через те, що вона є органічним, а не механічним процесом, вона здатна передавати також і реакцію почувань. А що емоції і почування різняться з природи і своєю силою і відтінками, тож у мові є такі вислови, яких не можна перекласти іншою мовою, не можна передати нюансів цих почувань так, як мовою інтимною, рідною, найзручнішою і найвлучнішою для вислову незбагненого, невловного.

Бо хіба ж можна передати красу вечора, описаного у поезії Шевченка “Садок вишневий”, іншою, як українською мовою? Образ вишневого садка, переданий англійською мовою, буде зовсім іншим. Або перекладім англійською мовою “Рече та стогне Дніпр широкий”, чи народню пісню — вони утратять увесь чар і глузд.

Чому ж так стається? Тому, що дитина, засвоюючи мову, вчиться її не тільки зі слуху, зорових вражень, але із засвоєння почуттєвих реакцій на взаємини з людьми, що вчать її цієї мови. Українська дитина, навчаючись української мови за нормальних обставин у своєму домашньому доквіллі, сприймає разом зі словами і лагідну усмішку матері на обличчі, і грізний погляд батька, — вона відчуває, що певне речення говорить швидше, інше поволіше, а все це в’яжеється з почуваннями. Тому мови не можна відокремити від почувань.

Уживання рідної мови серед чужого середовища впливає на національне самозбереження під трьома аспектами: підтримує зв’язок із минулим. Ніщо краще не впливає на поєднання минулого із сучасним, як рідна мова. Чужою мовою тяжко передати духові поняття, що творились у минулому. Мовою здійснюється духовий зв’язок з українським народом у теперішньому, завдяки мові можливо переллється в душі молодого покоління українську духовість з усіма її національними особливостями.

Для мене збереження рідної мови є однозначним із питанням національного самозбереження. І через те у Пласті, що є витвором української духости, справа мови повинна бути принциповою справою. Тому й, по-моєму, не можна толерувати того, що в пластовому таборі молодь говорить між собою чужою мовою, а старші, часто сеньйори і старші пластуни, стоять байдуже збоку, не реагуючи на це. Не винуймо ж молоді за такий стан, коли старші потурають лихові. Великим потуранням є також і таке явище, коли з двох юнаків, які поміж собою говорять українською мовою, інші сміються. І такого не можна толерувати, коли ті

з-поміж нас, що говоримо і дорожимо українською мовою, часто у своїх аргументах користуємося чужими висловами. Це робить нашу мову убогою в очах нашої молоді. Якщо пишемо гарну статтю про значення української мови, то вистерігаймося уживати зукраїнізованих англійських слів. На цьому терпить чистота і питомість духовости української мови. Треба уникати понять у мові, які для неї духово чужі.

У зв'язку із цим слід ще згадати про інтерпретацію модернізму серед того покоління пластунства, яке прийшло на світ у Німеччині, Австрії, чи було молодим в Європі. Це дуже позитивне явище, що ці молоді люди покінчили університети в Америці. Але не можна погодитися з їх поняттями й оцінками вартостей, мовляв, те все, що є модерне, — добре, а що не є модерне, те — погане. Ми не можемо жити культурним життям, не пізнаючи нових ідей, не доцінюючи поступу, але, на мою думку, треба нам звернути найбільшу увагу на те, які модерні ідеї можуть нам придатися найбільше, з яких можемо скористати. При цьому завжди треба пам'ятати, чи даний напрямок духово відповідає нам, українцям. Бо багато поглядів на життя відповідає, скажимо, ангlosаксам, німцям, але не мусить це бути духово близьким українцям. Був час, коли багато писалося і говорилося про Фрейда, або тепер у нас зростає надмірне зацікавлення кібернетикою. Я б не хотів тут критикувати, але кібернетика, як пояснювання людського співвідношення, має суто механічну основу. Вона походить від фізики, має до діла з поняттям т. зв реактивного механізму. Теорія думання, основана на кібернетиці, є суто механічною і, на мою думку, є далекою від пластової духовости.

Шукаючи у дискусіях на пластові теми виходу з виховних труднощів, пов'язаних із новими впливами у країнах нашого поселення, часто чуємо аргументи: “Находимося в такій ситуації”, “молодь того вимагає”, “молодь того хоче”, “існують такі обставини”, “справа так виглядає” і т. п. Якщо будемо діяти за цією філософією, зможемо дійти до вислідів, які будуть суперечними дальшому національному самозбереженню. Є певні речі, такі як методика праці, над якими можна і треба багато дискутувати, але зайвими є дискусії над засадничими питаннями, а таким є збереження мови як основного елементу в національному вихованні.

Часто чуємо аргумент, що, мовляв, бути добрим українцем можна і без знання української мови, без постійного її вживання у своєму середовищі. Однак, насправді так воно не є. Така людина може **почуватися українцем**, але їй дуже важко **бути українцем**. Мова не є лише механічним інструментом, вона є висловом почувань. Мова творить поняття, які найкраще передають почування і духовість народу. Затративши рідну мову, людина поволі тратить зв'язок із своєю національною ідентичністю. Отже — будши дійсним українцем, треба берегти свою мову, дорожити нею, дбати про її розвиток, про її місце серед мов інших народів у світі, треба сприймати мову як чинник національного самозбереження.

Висновки

Мова — це скомплікований динамічний процес на найвищому щаблі філогенетичного розвитку.

Завдяки мові людина творить поняття і може лучити минуле, сучасне і майбутнє.

Єдино рідна, інтимна мова може передавати поняття, які віддзеркалюють духовість даного народу. Вона єднає одиниці у спільноту, ідентифікує їх із узагальнювальним поняттям національності.

У процесі творення мови механічно-зміслові функції тісно в'яжуться з почувальними елементами людської психіки.

Бути справжнім українцем, у повному значенні цього слова, можна тільки тоді, коли духовість особовости творилася поняттями і переживаннями, переданими і оформленими українською мовою.

Оксана Драган

ІДЕОЛОГІЯ ЯК ЖИТТЄВА КОНЕЧНІСТЬ

Виголошена доповідь на першому семінарі Пластового Конгресу Другого
24 червня 1967 р.

Архімед, у старовинній Греції, як винайшов підойму, вигукнув: "Дай мені де стати, а я зрушу землю".

В житті кожної людини ідеологія є тією підставою, на якій можна кожночасно стати і зрушити світ. Маючи під ногами ґрунт сильної і з'ясованої ідеології, можна знайти підхід і розв'язку до всіх важливіших проблем, як у щоденному житті, так і в суспільних змаганнях.

Поняття ідеології, про яке ми тут будемо говорити, це — суцільна система тверджень, досвіду, засад, теорій і ідеалів, яка дає людині орієнтацію в житті, з'ясовує особисті й групові цілі та вказує методи, якими до тих цілей можна дійти.

Присвоєння ідеології близько пов'язане з проблемою ідентичності, яка стоїть в осередку уваги доповідачів цього семінара. Ідеологія та ідентичність — це відворотні сторони тієї самої медалі, того самого процесу. І одне й друге **конечно** потрібне у процесі дозрівання кожної людини і необхідне підложжя до вищої стадії людського розвитку — злуки одиниць подібних ідентичностей та ідеологій у солідарну суспільну групу.

Кожна молода людина шукає за ідеологією, або, як сказав Джордж Бернард Шов, за ясним ставленням до життя у світлі зрозумілої теорії.

Кожна людина вже прямо від ранньої молодости хоче знати відповідь на всі проблеми життя. Хоч би так, як той замурзаний хлопчик у Самчуковій “Волині”, який іде в невідоме, поборюючи всілякі перешкоди, бо хоче знати, “куди пливе та річка”, чи легенда про Шевченка, який ішов до “стовпів, що підпирають небо”.

Ціле своє життя людина шукає відповіді на проблеми життя, тож ідеологія і дає цю відповідь у сфері ідей та ідеалів. Цю ідеологію дає людині група, з якою вона ідентифікується. Ця група напружує всі агресивні і розсудливі енергії молодої людини і охоплює в той сам час розв'язку інших питань, тим самим доповнюючи ідентичність особи. Чим характеризується ідеологія? Айк Еріксон, психолог, з'ясував питомі риси ідеології так: ідеологія має, поперше, велику принадливу силу; вона має традиційне підложжя в часі постійного усучаснення; вона установлює порядок, градацію вартостей; вона дає можливість широко кожному заангажуватися; вона надає напрям всеохоплювому світоглядові.

Ідеологія містить у собі елементи минулого, сучасного і майбутнього. На підставі традиції, культурних надбань і досвіду вона допомагає в розв'язанні сучасних проблем і вказує методи дії для досягнення намічених нею ідеалів і цілей у майбутньому. Цим способом вона гармонійно пов'язує найстарші й найновіші ідеали одиниці, групи чи суспільства.

Як набуває людина ідеологію, ті життєві засади, які мають для неї бути підставою, з якої може порушити світ?

У першій мірі підстави до ідеології присвоює собі дитина з наймолодшого віку в колі родини. В інтеракції кількох поколінь переймає дитина всю ту традицію, культуру і вартості, які є надбанням її предків. Знання звичаїв, мови, культури, які дитина перебирає від своїх батьків у щоденному житті, є надзвичайно важливими елементами у формуванні світогляду у молодечому і юнацькому віці. Слід згадати, що в родинній ситуації старше покоління потребує молодшого для збереження і дальшого передання традиції, у той сам час, як молодше покоління потребує старшого, щоб передало йому набуту спадщину. У цьому взаємному запотребуванні виробляються такі для ідеології підставові вартості, як віра, любов, правда, справедливість, порядок, праця і т. д.

В опінії д-ра Шільдера родина є властивою клітиною ідеологічної системи і джерелом ідеології молодшого покоління. Одначе, якщо ідеологія родини має мати значення для культури групи, вона мусить переступити вузько-родинні межі і вкласти щось у суспільство. Тільки тоді переходить ідеологія у вірування і дію громади, — і стає тривалим підложжям до дальших здобутків даної групи.

Другим шаблоном у оформленні ідеології людини є школа, а в випадку українців у діаспорі українська школа і молодечі організації. Тут, під наглядом учителів чи виховників, в гурті однолітків, підрастаюча людина присвоює собі знання, яке є важливим підложжям ідеології. Тоді розвиває вже розумово підстави культури, історії, мови, спадщини і зу-

стрічається з ідеалами, які група, на підставі цієї спадщини, собі ставить. Те ідеологічне підложжя, яке дитина одержала вдома, повинно їй тепер допомогти зрозуміти і прийняти ставлення та ідеологію групи. Що більше, у цій стадії молода людина має щоденну нагоду порівнювати себе із своїми однолітками і шукає ближчого зв'язку з одиницями, які мають подібні традиційні переживання і подібне прагнення. Світогляд, який дитина набула в родині, тепер повинен їй допомогти порозуміватися з іншими, тобто увійти в групове життя.

У школі чи організації молода людина мусить надбати знання про засади і традицію вже не одиниці, а групи, разом з її розвитком і ставленням до потреб суспільства. Ідеологія мусить розвиватися і розумово й емоційно, бо вона базована на цілій людині, у повності людських переживань.

Роля організації у творенні світогляду людини зокрема є важливою тому, що в цій стадії свого розвитку молода людина випробовує, чи і до якої міри ідеологія родинного огнища може бути практично застосована в розв'язанні життєвих ситуацій. Організація мусить допомогти з'ясувати і закріпити світогляд, мусить доказати потребу і рацію намічених нею ідеалів і метод. Тут кристалізується ідеологічне наставлення молоді людини. Якщо організація до цієї кристалізації не допоможе своїм членам, то вони будуть дезорієнтовані, вагатимуться у правді родинних засад і шукатимуть підпори й відповіді на проблеми, які їх турбують, в інших ідеологіях, що своєю атрактивністю можуть заманити молодь.

Третє джерело ідеології людини — це середовище, в якому вона живе. Людина, яка свідомо стає членом суспільства, уже в більшості має розвинену підставу ідеології, а в суспільстві шукає ширших ідеалів і метод їх осягнення. Якщо людина не має міцного ідеологічного підложжя, придбаного в родині й організації, які допомогли б їй розуміти, сприймати і вірити в ідеали й методи, поставлені їй найбільше питомим суспільством, вона не зможе виконувати завдань, поставлених їй групою. З другого боку, якщо ідеали даної групи незрозумілі в світлі світових подій і ширшого оточення, якщо вони їй не відповідають чи її не переконають, то молода людина відійде від своєї групи і шукатиме собі інших, їй більше зрозумілих і сприймливих ідеалів.

В ідеології кожної людини знаходяться ідеали особисті, родинні, далі — ідеали групи, нації чи взагалі людства. Ідеологія, однак, надає людині систему вартостей, указує на те, які із тих ідеалів більше важливі, які безпосередньо треба намагатися осягнути, до яких активно прямувати, а які відставити на дальшу мету. Залежно від виховання дитини вдома і від напрямних організації одна чи друга категорія ідеалів бере гору в ідеології людини. Якщо виховання вдома, скажімо, головню висувало особисті матеріяльні вигоди, тоді ідеали dorостаючої людини будуть передусім зв'язані з особистим матеріяльним положенням. Коли, наприклад, ані домашнє виховання, ані організація не зуміли витворити в дитини жодної певної ідеологічної засади з твердо визначеними цілями, тоді моло-

да, з природи ідеалістично наставлена людина готова в першу чергу захопитися ідеалами вселюдськими і мати за найважливішу конкретну мету хоч би, наприклад, протидіяти голодові в Індії.

Кожна ідеологія вимагає, щоб людина перебрала цілковито якусь незмінну схему вартостей і міцні правила поведінки, в заміну за обіцянку осягнути бажану (і намічену тією ж ідеологією) ціль. Якщо майбутність має увіковічнити спадщину, одиниця мусить прийняти принцип слухняності вимогам традиції; якщо ідеалом є створення якогось нового світу, ідеологія вимагає комплектного відцурання існуючого світу.

В розвитку ідеології людини родина, організація і суспільна група, де людина набуває і потім примінює свою ідеологію, несуть теж велику відповідальність. Батьки й організації мають обов'язок дати дитині міцне традиційне емоційно-розумове підложжя, яке поза вузьким родинним оточенням мало б силу й значення в обличчі ширших суспільних вимог.

Відповідальністю групи є використати всі можливості і здібності одиниці у змаганні до наміченої мети. Ціль, визначена ідеологією, мусить бути кріпка, але не одностороння. Багато вартісних людей висмикуються з дороги до ідеалів їхньої групи і шукають собі інших ідеалів тільки тому, що не можуть піддатися вимогам суспільства, яке вимагає стандартности, однаковости й уніформованости. Чейже найміцнішою ідеологією є та, в якій кожен може використати свої вмілості й прагнення. Група, яка має намічену ідеологію, мусить дбати, щоб кожний, хто має підложжя і вірить у мету й систему даної ідеології, міг собі знайти найбільш доцільний спосіб вислову і дії.

Чи ідеологія справді є життєвою konieczністю? Відповідаємо: рішучо так, якщо людина бажає жити свідомо й свідомо прямувати до мети. Пригадаймо собі, як, може, два-три роки тому була цікава телевізійна дискусія між студентами кількох коледжів... Темою тієї дискусії було: — “генерація без мети”. У висліді вирішено, що головною метою американської генерації тоді було саме знайти собі якусь мету. Сьогодні більше, ніж будь-коли, потрібна ця ідеологія. Що більше, вона є прямо передумовою нашого “пережиття”.

Коли в 1945-му році американці скинули на Гірошіму першу атомову бомбу, тоді “Нью-Йорк Таймс” писав, що людство упродовж тієї однієї ночі пережило тисячу років. Із визволенням атомової енергії, із поступовим опановуванням космосу людство в технологічному розвитку робить шалений поступ, який може стати для нього благословенням або загибїллю. Це “або-або” залежить у великій мірі від того, чи й наскільки людина потрапить етично достосуватись до того розвитку. Це є найбільшою сучасною проблемою. Ми бачимо, що навіть така дуже консервативна установа, як Католицька Церква, відбувала свій останній собор під гаслом “аджорнаменто” — усучаснення. Що ж тоді говорити про суспільство і суспільні групи?

Чи ми маємо нашу ідеологію? На мою думку, так і ні. Ми маємо наш ідеалістичний світогляд, ми віримо в перемогу духових вартостей і в

їхню рушійну силу, але — чи ми вже достосували або бодай пробуємо достосувати порядок цих вартостей до сучасного розвитку, чи ми “усучаснили” його?

Усім нам відома теперішня ситуація в нашій громаді, наші суперечності і контрверсії. Дехто вважає це майже за трагедію, мало що не “кінець світу”, інші їх цілком легковажать. Але правда, як завжди, посередині. Погано, коли ці суперечності перебирають мірку, але було б також зле, якби їх цілком не було. “Когіто, ерго сум” — “думаю, отже існую”. Наші суперечності доводять, що ми думаємо, отже існуємо, перевіряємо порядок своїх вартостей, розвиваємо та “усучаснюємо” нашу ідеологію. Ми ще маємо багато питань, які очікують своєї правильної відповіді. Ми ще далеко не збагнули, “куди пливе” та наша річка, ми ще далеко від тих стовпів, що підпирають наше небо. Щоб ми в дорозі до них справді не зблудили, як сліпий Оріон у своїй мандрівці до сонця — тільки тверда ідеологія, із своїм з'ясованим порядком вартостей, може відкрити нам очі. Тому і є вона життєвою конечністю.

Василь Палієнко

До проблеми проводу і виховання в уладі пластового юнацтва

“Пластування — це гра для юнаків під проводом юнаків, у якій старші брати можуть дати своїм молодшим братам здорове довкілля і заохотити їх до здорової діяльності, такої, що помагає їм розвивати громадські чесноти”,,
Ві-Пі

З юнацьким уладом ми ототожнюємо наше розуміння пластування в повноті його клясичної дефініції. Зокрема це застосування пластової методи, яка спирається на знанні юнацьких притаманностей і використуванні їх у пластовій системі. Найбільше притаманною частиною пластової методи є гурткова система та самовиховання.

Звичайно, гурток спільно працює над собою, підготовляється до пластових проб. Він іде на мандрівку, переживає пригоди, зв'язується у тривалу дружбу. Гурток стає спільною амбіцією членів, він існує для них, так як вони існують для нього. Вони самі ведуть гурток, для цього вибирають провідника й гуртковий провід.¹

Провідника знайти нелегко. Він мусить мати щось вроджене на вождя, щось, що деколи розжевріє всевладною волею у відблисках його очей, щось, що іноді виступить у його духові чи поставі. Мусить це бути хлопець меткий, повний підприємливості, запалу до праці та витривалий. При тому ідейний, щоб міг бути прикладом-зразком для всіх. Провідник мусить мати повагу в членів гуртка або хоч певного роду подив. Хлопці, наприклад, подивляють, шанують, люблять фізичну силу. Тому добре, коли провідник фізично дужчий за інших. Провідник буде мати також повагу, якщо буде як слід вести свій гурток. А також, коли зв'язковий заслужено дасть йому признання за добре виконання доручення.²

Юнацький вік характеристичний сталим ростом фізичним і духовим. Із тим тісно пов'язана нестійкість зацікавлення, як і брак послідовності чи витривалості довести почате діло до кінця. Тому то і не дивно, що в юнацькому правильнику написано, що тільки така пластова частина може бути потверджена, яка має зрілу людину за виховника.

Виховник не сміє бути ні вчителем, ні командувачем, ні провідником. Він стоїть збоку, обсервує, деколи радить провідникам. Виховна праця — це не схематична робота, це формування людини, отже — мистецтво, одне із найвеличніших і найвідповідальніших. У руках виховника податний людський матеріал, із якого слід зробити справжніх громадян. Далі, виховник мусить знати, що гурткова система пластового виховання — це не одна із багатьох у Пласті, а єдина; це єдиний шлях, що веде до успіху. Врешті, він мусить завжди пам'ятати, що основною прикметою вільної людини є підприємливість-самостійність. Вона виробляється не при допомозі “викладів”, гутірок чи іншої науки, але тільки через організування амбіції пластунів до праці, до зусиль, до самоосвіти.

Основні прикмети виховника добре схоплені декалогом, який подає д-р А. Фіголь у своїй праці “Роля виховника в Пласті”.

1. **Віра** в юнаків, що родитиме в тебе бажання посвятити для них себе й свій час.

7. **Запал**, зосереджений на щасті юнаків у роках їхнього формування (фізичного й духового); — “щасливий юнак — це добрий юнак, а добрий юнак — це майбутній добрий громадянин”.

3. **Безмежне довір'я** до Пласту, як тієї програми, що найкраще надається до формування нашої молоді на досконалих мужів.

4. **Зрозуміння**, що для юнака Пласт — це гра, для тебе гра є метою: будувати характер і школити громадські чесноти.

5. **Свідомість** того, що для твоїх юнаків ти є Пластом. “Те, чим ти є, кричить так голосно, що я не чую, що ти кажеш”.

6. **Послідовність** у виконанні наміченої програми з енергією і витривалістю, терпеливістю і добрим настроєм.

7. **Охота** відсунути себе на другий плян і дати можливість юнацьким провідникам вести й рости методом праці в гуртку.

8. **Бажання** іти вперед у набуванні вмільностей пластового виховника, користуючись кожною нагодою для перешколу та усіма приступними матеріялами із цієї ділянки.

9. **Готовість** співпрацювати рука-в-руку з домом, церквою, школою, місцевою пластовою владою, Головною Пластовою Булавою для добра поодиноких юнаків і для добра спільноти як цілоти.

10. **Замилування** до життя в природі в усіх його формах і любов до її Творця.

Переглядаючи літературу із різних періодів існування Пласту, можемо собі відтворити ясний образ інтерпретації ролі юнацького провідника та виховника.

У 1912—1930 роках розуміння завдань гурткового та виховника було таке, як це подано на вступі. У книжечці “Пластовий гурток” її автор Є. Ю. Пеленський (Львів 1930 р.) на сторінці 12 каже: “Хотів би я багато-багато разів Вам повторити: Зв’язкові і впорядники! Виховуйте провідників! Від цього залежить успіх Вашої роботи для Пласту! Попереду всього розбуджуйте їх амбіцію, запал до науки, до праці над собою. Укажуйте їм на відповідальність кожного їхнього вчинку супроти побратимів і уладу. Не накидайте їм, одначе, своєї волі, своїх плянів, бо кожний провідник мусить бути передовсім самостійним. Радше дозвольте йому робити його власні помилки, якщо він цього собі бажає. З його власних похибок — учіть його. Провідник мусить мати легкий доступ до зв’язкового. Найкраще це влаштувати так, що раз на тиждень чи два — зв’язковий робитиме сходи провідників і заступників. На тих сходинах треба:

1. Критично обговорити звіти гурткових і дотеперішньої діяльності гуртків.

2. Подати аборж ухвалити плян на найближче майбутнє.

3. Служити гуртковим усіма можливими порадами, вказівками, відповідями на запити, усякою поміччю.

Крім цього, зв’язковий постійно вчить гурткових. Можна це робити на згаданих сходинах, можна робити окремі курси для гурткових та заступників, можна врешті створити окремий гурток провідників та робити з ними часті систематичні сходи. Дуже радимо зробити в час вакацій окремий вишкільний табір для гурткових та для тих, що могли б ними стати”.

У переселенчих таборах у Зах. Європі в роках 1945—1948 роля гурткового відходить у дійсності на другорядне місце. На перше місце висувається курінний провід, що надає тон цілому куреневі. На терені гуртка головною постаттю стає впорядник. Через відсунення гурткових у тінь та через брак сталого послідовного вишколу гурткова система, в пластовому розумінні як метода, перестала фактично існувати. Цей період одначе був дуже короткий та викликаний був ненормальними життєвими умовинами, тому розглядати чи оцінювати висліди пластової праці в тому часі дуже тяжко.

Після переселення до нових країн, а зокрема після І-ої КУПО прийшли деякі зміни і в юнацькій уладі. Передовсім змінено правильник УПЮ, і там бачимо вперше термін “рада гурткових”. У склад ради гурткових увіходять курінний, курінний суддя, курінний писар, провідники всіх гурків. Рада гурткових керує під наглядом зв'язкового діяльністю куреня, плянує і провадить програму зайнятв куреня і перевіряє працю поодиноких гуртків, організує поміж ними змагання тощо. Рада гурткових сходиться звичайно раз на місяць. Сходини провадить, як правило, курінний.³ Правильник УПЮ доволі широко та докладно подає права та обов'язки як виховників — провідників та впорядників гуртків, так і курінного, гурткового — провідників юнаків. Організаційно, сказати, співвідношення виховників в УПЮ завершене та впорядковане.⁴

Дальшим досягненням цього періоду було видання правильника “Кадри пластових виховників” 15 грудня 1955 р. Правильник пояснює: “Кадра пл. виховників (КПВ) — це згуртовання пластунів і пластунок, які в пластовій організації виконують виховні діловодства або до їх виконування підготовляються. Вишкіл та постійний дошкіл у КПВ ведеться за вимогами й напрямними, устійненими централею — головним референтом вишколу.”⁵

А тепер розгляньмо сьогоднішній стан та проаналізуймо пластову методу — ту, яку ми сьогодні стосуємо в нашому УПЮ.

1) **Пластовий гурток** — є основною і найважливішою самовиховною клітиною УПЮ. Самовиховна праця у пластовому гуртку юнаків сама собою може вистачити для повного здійснення основних пластових цілей і завдань.

На жаль, багато наших і то провідних, на вищих щаблях ієрархії, виховників цього або не розуміють, або недоцінюють, і тому на всяких зустрічах, з'їздах чи навіть літніх таборах оригінальні гуртки розбивають, а їх членів механічно ділять на принагідні гуртки, зроблені тільки як організаційна догідність.

2) **Гуртковий** — юнак провідник, майбутній громадський працівник, ціль нашої організації. Ми мали б використати молодечий запал, дати нагоду до переживань успіху та певности в самоуправі і тим створити ґрунт, з якого виросте новий провідник.

Одначе, ані в правильнику, ані в практиці ми не даємо гуртковому жодного вишколу. Спочатку новообраний дещо імпровізує, після півроку він бачить, що він знає тільки те саме, що члени його гуртка, не має чим їм імпонувати, він байдужіє до свого обов'язку та розчаровується у своїх провідницьких спроможностях.

3) **Самовиховання** — введення функції впорядника зліквідувало самовиховання. Упорядник мав би помагати гуртковому у веденні гуртка, він повинен би його навчати та радами виробити провідницький хист.

Алеж юнацькому вікові притаманне наслідування та брак охоти навчатися із книжок. Не дивно ж, що така індивідуальна наука нічого

не дає. Звичайно, упорядник, сам ще молодого віку, бачучи, що не може нічим допомогти гуртковому, перебирає на себе фактичну функцію гурткового провідника, а гуртковий стає тільки маріонеткою. Такий розвиток подій дуже сумний у своїх наслідках, юнаки, як тільки доходять до віку, в якому починають більше самостійно думати, бачать своє цілковито підлегле становище та знеохочуються пластовими зайняттями і стають зовсім пасивними. Скільки то юнаків після 14-ого року життя кажуть, що Пласт для них вже не цікавий.

Фактично, передавши обов'язок праці над гуртковими на впорядників, зв'язковий, крім уваги, яку він дає курінному, жодного виховного процесу не контролює та має на нього дуже малий вплив. Його функція звелася до адміністративно-господарської ролі. Звичайно, як найстарший віком виховник, він повинен би не тільки вишколювати гурткових та своїм особистим прикладом на сходах вишколу гурткових показати їм, як вони мали б себе вести у своїх гуртках, він мав би також через проведення пластових проб слідкувати за індивідуальним ростом кожного юнака. Хто ж інший, як не зв'язковий, який кілька років під ряд працює в тому самому курені, може найкраще бачити поступ кожного юнака. Заведення комісії для перевірки пл. проб ніяк себе не виправдує. Це привело до того, що дуже часто пл. проба не є перевіркою поступу юнака в будові його характеру та практичному знанні самозарадности в природі, а тільки теоретичним перепитанням вимог до проб, щось на взір шкільного іспиту. Ви напевно зустрічалися з таким питанням: "Розкажи мені, друже, а як би ти збудував пл. кухню"...

5) Кадра пластових виховників — якщо я не помиляюся, існує тільки у двох або трьох пластових станицях. Це дійсно дуже сумне явище, бо не тільки, що ми не маємо жодного вишколу для юнацьких виховників, але немає жодного дошколу — форуму, де виховники могли б щось нове почути та поділитися своїм досвідом.

Причини того занедбання вишколу виховників тут не шукаємо, винні в тому ми всі. Незмінним тільки залишається брак докладно випрацьованих матеріалів вишколу та загальних напрямних дошколу виховників.

Персональний склад кадров виховників дає також багато до побажання. Дуже часто змушені обставинами деякі сеньйори чи ст. пластуни перебирають на себе обов'язок юнацького виховника. Однак, часто це роблять тільки з обов'язку, а не з зацікавлення та без будь-якого прив'язання до молоді. Додавши до того брак будь-якого вишколу та брак охоти будь-що прочитати із можливої літератури, як вести курінь УПЮ, доводить до того, що часто така робота приносить більше лиха ніж користи не тільки самим юнакам, але цілій нашій спільноті.

Із досвіду чужинців бачимо, що скавтінг є найсильнішою молодечею організацією в усіх державах вільного світу. Свій успіх скавтінг завдячує своїй оригінальній гуртковій системі, яку правильно завести та привчити до неї юнаків доволі тяжко. Потрібно

від двох до трьох років, щоб завершити гурткову систему в курені до того ступеня, щоб гурткові виконували вповні свої обов'язки. Спочатку вони будуть робити помилки та часто заводитимуть свого зв'язкового. У тому часі найбільше потрібно їм підтримки та заохоти зв'язкового. Однак, той зв'язковий, який витримає та переживе часові розчарування, вкінці зазнає почуття вдоволення, коли на пізніших сходинах гурткові почнуть виявляти ініціативу.

Що ж у скавтінгу розуміють під гуртковою системою? Передовсім — це організаційна структура скавтського куреня та спосіб вишколу в ньому. Головне завдання гурткової системи — це дати правдиву відповідальність якнайбільшій кількості юнаків. Вона також уможливає юнакам мати самоуправу у своїй частині так, щоб кожний працював для добра свого гуртка, а не для себе.

Рада гурткових складається з курінного та всіх гурткових. Зв'язковий присутній тільки з дорадним голосом. Однак зв'язковий є відповідальний за всі потягнення ради гурткових і тому він мусить уміло та зручно радами та побажаннями керувати у важливіших ухвалах. У гуртковій системі найважливішим завданням зв'язкового є вишкіл гурткових. Вишкіл гурткових — це стале та послідовне зайняття. Гурткові мусять знати більше ніж інші члени гуртків, і вони мусять знати всі подробиці зайнять наперед, щоб могли підготувати свої гуртки.⁶

Ключовою особою у скавтському курені є зв'язковий з одним або більше помічниками. Він відповідальний за вишкіл усіх гурткових та за індивідуальний поступ кожного юнака у здобуванні проб. Гуртки не мають окремих виховників-упорядників. Помічники зв'язкового виконують радше різні інструкторські функції.⁷

Головним завданням кошового та його булави є вишкіл виховників. Одні члени булави керують уладами, а інші виконують функції вишколу кандидатів на виховників. Вишкіл складається із шістьох фаз. Його проводить комісія під проводом одного із членів булави кошового.

Дошкіл проводять керівники уладів (провідники кадри новацької чи юнацької). На дошкіл складаються відвідини виховниками інших куренів, відвідини провідником кадри куреня даного виховника та участь виховників на сходинах кадри.

Ціллю сходин кадри виховників є збуджувати ентузіазм серед виховників, навчити їх чогось нового та дати змогу вимінятися досвідом.⁸ бачимо, подаємо схематично, що повинен охоплювати наш проект на

У зіставленні всіх наведених інформацій та проблем так, як це ми бачимо, подаємо схематично, що повинен охоплювати наш проект на майбутнє:

- 1) вік та вибір гурткового,
- 2) кваліфікації курінного,
- 3) упорядник гуртка,
- 4) вишкіл гурткових,

- 5) перевірка пл. проб,
- 6) вишкіл юнацьких виховників,
- 7) звідки брати кандидатів на виховників,
- 8) організація булави кошового,
- 9) правильник кадри пл. виховників,
- 10) потрібні посібники.

Наш проєкт на майбутнє — змінити правильник УПЮ в тому напрямі, що:

1) Гурток вибирає явним голосуванням або з-поміж себе, або з іншого гуртка свого куреня юнака на гурткового. Зв'язковий перед виборами пояснить членам гуртка про обов'язки гурткового та доведе доцільність, щоб гуртковий був більше досвідчений пластун та по можливості на рік чи два старший від інших членів гуртка.

2) Курінна рада вибирає на курінного свого найкращого юнака, який уже перед тим виконував обов'язки гурткового і знає права та форми праці ради гурткових.

3) Скасувати функцію упорядника пластового гуртка. Натомість додати помічників зв'язкового, завданням яких є помагати зв'язковому у веденні юнацького куреня, перебираючи на себе обов'язки чи то інструктора піонерства, першої помочі, чи то опіки над курінним майном разом із курінним господарем.

4) Головним обов'язком зв'язкового є вести постійний вишкіл гурткових. Він стежить за тим, щоб гуртковий мав більше знання від членів свого гуртка, та навчає гурткових, як мають передавати те знання у своєму гуртку.

5) Зв'язковий при допомозі виховників — помічників та курінних діловодів перевірює юнаків до всіх пл. проб. Іменує на ступінь учасника, розвідувача та скоба, і пропонує крайовому комендантові пластунів кандидата до іменування на гетьманського скоба.

Так само треба змінити правильник кадри пластових виховників (КПВ) у тому напрямі, що:

1) Вишкіл юнацьких виховників проводиться на терені коша. У випадку малих кошів вишкіл проводиться в найближчому коші, однакеш кошовий відповідає за останню фазу вишколу, то є шістьмісячне успішне ведення частини, про що пише звіт до вишкільного референта, на якого терені відбуває основний вишкіл.

2) Пластовим виховником може бути кожна людина української національності, яка закінчила 18 років життя, перейшла відповідний вишкіл та склала пластову присягу. Складення присяги та виконання виховного діловодства є передумовою приналежності до КПВ із правами дійсного члена Пласту. Із хвилиною перервання виконання виховного діловодства дана особа втрачає членство в КПВ і в Пласті. Членство може бути відновлене, коли така особа знову заактивізується та відновить присягу.

3) Булава кошового складається з такої кількості членів, щоб задовільно вишколювати та дошколювати пластових виховників. Коли є три або більше частин того самого уладу, доцільно мати окрему кадру такого уладу і провідника кадри. Інші функції в булаві творяться, як це буде потрібно та можливо.

4) Випрацювати програму цілого вишколу виховників та поширити правильник КПВ так, щоб дати більше напрямних для дошколу виховників.

5) Поставити вимогу, що кошові та члени їх булави мають перейти окремий вишкіл, який навчив би їх, як вишколювати виховників.

Поручаємо, щоб створити окрему комісію для випрацювання таких посібників: а) кошовий та його булава, б) зв'язковий УПЮ, в) гуртковий і гурток, г) ігри і забави в УПЮ. (Зокрема ігри із змістом пл. зайнять як піонерство, картографія, сигналізація, перша поміч і т. п.)

БІБЛІОГРАФІЯ

- ¹ Д-р Юрій Старосольський: "Велика Гра" 7-55, Мюнхен 1948.
- ² Е. Ю. Пеленський: "Пластовий Гурток" 7-14, Львів 1930.
- ³ Д-р Олександр Тисовський: "Життя в Пласті" 350-352, Торонто — Дітройт 1961.
- ⁴ "Правильник Уладу Пластунів Юнаків", Частина 1, 2-9, Нью-Йорк — Торонто 1959.
- ⁵ "Кадра Пластових Виховників" — "Пластові Вісті", ч. 5. 17. 1955.
- ⁶ "The Troop Scouter's Handbook" — 35-36, Ottawa 1960.
- ⁷ "Scoutmaster's Handbook", Boy Scouts of America, 71-74, 1959.
- ⁸ "Handbook for the Commissioner and his Staff" 6-35, Ottawa.

...Сім «томів Енциклопедії — це подвиг, якого довершують тільки державні нації, а тут українці розпоршені по всьому світу, власними мозками, зі скромними фінансовими засобами довершують діла безприкладного в історії...» («Новий Шлях», Вінніпег, 7. 1. 1966 р.)

Своєю ПОЖЕРТВОЮ на видавничий фонд ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА і ПЕРЕДПЛАТОЮ ЕУ (8 томів коштує тепер \$120.00) допоможіть закінчити ЕУ. Замовлення приймає адміністрація "Пластового Шляху".

ПРОБЛЕМА ВЗАЄМИН УСП І УПС

(Дев'ятий розділ п. н. "Співпраця і партнерство" із праці автора на тему "Старшопластунська проблема і її розв'язка")

"Люди не доцінюють величезної сили, яка пливе із взаємин поміж двома людьми. Ніхто не є самостійним. Всі ми є взаємозалежні. Дитина не може розвиватися без батьків. Батьки не розвиваються психічно без дітей".

Д-р В. Біддле

Вступ

З попередніх розділів нашої праці випливає, що сьогоденний стан старшого пластунства є великою проблемою. Брак конструктивних взаємин поміж старшим пластунством і сеньйоратом (і навпаки) — це один з аспектів цієї проблеми, якому присвячуємо нашу увагу в цьому розділі. Тому, що "взаємини" поміж УСП і УПС часто позначаються конфліктами (що є доказом браку взаємного довір'я), ці "взаємини" також можна вважати справою проблематичною. Коли б цей брак взаємного довір'я і гармонії продовжувався, тоді годі сподіватися, що в Пласті запанує нормальна атмосфера. Навпаки, при такому стані речей сьогодення атмосфера буде погіршуватися. Непевність, недовір'я і напруга візьмуть верх, і таким чином ненормальна атмосфера стане домінуючою.

Чи треба доказів, що такий стан справді існує? Наведемо тільки два характеристичні голоси, які ще ненайгірше свідчать про певну наставу старшого пластунства до сеньйорату:

1) "А скільки тих старшого віку пластунів з більшим життєвим досвідом і знанням призадумалися самі і готові пояснювати нам молодим: Ч о м у н а м т р е б а В а с! Нам треба багато таких, які зуміли б пояснити причини і правди — не як новачці чи новакові, але як молодій людині, юнакові, що небаром буде вирішувати, чи ступати в ряди старшого пластунства і працювати в ім'я ідей Пласту, чи йти легким шляхом асиміляції до подавляючого чисельно докільля, яке не ставить йому ніяких обов'язків".¹

2) "Одначе, шукаючи кореня лиха, я мушу сказати, що лихо тісно пов'язане із станом і ситуацією, яка в теперішню пору існує теж і в пластовому сеньйораті".² Або: "...Поки не настане зміна на краще у сеньйораті..., годі сподіватися покращання стану у старшому пластунстві і біль-

¹ Христина Томків, Чому це так? Пластовий Шлях, ч. 4 (II) 1966, ст. 68.

² Модест Цмоць, Зміст старшопластунської діяльності — панельна доповідь, Пластовий Шлях, ч. 3 (10) 1966, ст. 59.

шої охоти переходу членів УСП до УПС”.³ Або: “...Що в такому випадку діється із старшим пластуном? Вони бачать стан і проблеми в сеньйораті і не бажають потрапити у заворожене коло конфліктів”.⁴

Не зважаючи на слухність чи неслухність таких чи інших закидів в бік сеньйорату, в принципі сеньйори мусять плекати і задержати довір'я до старшого пластуна, яке прямує до свobodного, але також відповідального пластування. Якщо ж сеньйори не матимуть віри в успішність розв'язки своїх власних проблем, старше пластуство не матиме того джерела, з якого могло б черпати віру і довір'я. Хіба що ці духові сили вони знайдуть у себе внутрі, бо відомо, що атмосфера і настава — заразливі.

Важко мати довір'я до інших — сеньйорам до старшого пластуства, якщо довір'я до себе самих у сеньйорів не черпатиметься з їх внутрішнього “духового забезпечення”. Питання, як досягнути це “духове забезпечення” — це проблема виключно сеньйорів. Однак проблема вияву свого довір'я до старшого пластуства належить до важливого і відповідального обов'язку старших супроти молодших.

Преважливою справою є також і те, щоб настава сеньйорів до старшого пластуства була справедлива, щоб сеньйорська перспектива щодо старшого пластуства була вірна і реальна. В іншому випадку старше пластуство інтуїтивно відчує (а властиво вже відчуває), що сеньйори не мають і не матимуть віри у старшопластуську потенціальність.

Тож усвідомлення того, якою є сеньйорська настава щодо своїх і старшопластуських проблем, виглядає нам черговою справою, яка вимагає аналізу.

Настава сеньйорів щодо своїх проблем

Сеньйорську наставу щодо складних проблем, що впливає з їхньої ролі у Пласті і поза Пластом, можна поділити на декілька категорій. Серед сеньйорів є практичні ідеалісти, які мають внутрішнє духове забезпечення, завдяки якому вони вірять, що “всі ті сеньйорські проблеми” будуть успішно зліквідовані, якщо... всі будуть того щиро і наполегливо прагнути. Інші ставляться байдуже до пластових і суспільно-громадських проблем. Вони немов кажуть: “Все є можливе, але ніщо не є певне!” Деякі уважають, що відповідь на складні і проблематичні питання насправді є, але що сеньйор, як індивід, нічого не може вдіяти, щоб ту відповідь таки знайти. Ще інші — це ті, які уважають, що “проблеми були і завжди будуть і що тієї ситуації не змінити”.

Зібравши всі ці наставлення сеньйорів до пластових і суспільно-громадських проблем, стає ясным, чому в сеньйораті домінує атмосфера

---

³ Там же.

⁴ Там же.

браку довір'я до себе, байдужність і розчарування. Така атмосфера часто ціхує розважання тієї чи іншої специфічної й актуальної проблеми, яка також видається не до розв'язання.

Щоправда, не завжди і скрізь є такий стан. Наші ради, конференції, конгреси тощо приносять певний підйом духа, але це триває коротко.

Настава сеньйорів щодо старшопластунських проблем

У відношенні до старшого пластунства сеньйорат байдужий, стриманий, критичний і розчарований. Часом у цій наставі пробиваються нотки знецінювання, а то й гніву. Це ж не значить, що в сеньйораті нема людей, яким є відомі зрілі і відповідальні старші пластуни і пластунки, або які не мали б менш-більш повного довір'я до певних одиниць, а також до старшопластунського загалу. Є ще й такі сеньйори, які уважають, що "ситуацію треба конче направити", але вони не знають, як це зробити.

Така зрізничкованість сеньйорської настави до старшого пластунства має тенденцію не тільки посилювати розчарування, але й послаблює довір'я до старшого пластунства, не дає його справжнього образу, а крім того, ще й негативно впливає на членство УСП, бо воно тратить довір'я до себе самих і до сеньйорів, уважаючи їх такими, які не хочуть бачити УСП у дійсній перспективі.

Розв'язка проблеми

У зв'язку з досі з'ясованим виникає питання: — **Як досягнути взаємне довір'я поміж сеньйоратом і старшим пластунством, щоб обидві групи могли плекати пластове братерство і відповідальність у відношенні до себе?**

Уважаючи взаємне довір'я за ціль не тільки пластових, але взагалі людських взаємин, віримо, що його можна досягнути, виконавши деякі умовини:

1) І УСП і УПС мусять мати про себе інформації, перевірені фактами, щодо здібностей, спроможности, вироблення, тобто щодо своєї фактичної потенціальної сили.

2) І УСП і УПС повинні планоно дбати про покращання взаємин, збираючи інформації у цій справі, перевірені фактами.

3) Такі інформації мали б віддзеркалювати не тільки взаємне довір'я, але й своєрідне партнерство і співпрацю і в Пласті і в громадянстві, до яких і сеньйорат і старше пластунство належать.

4) Старше пластунство повинно усвідомити, що властиво воно не має на кого полагати поза сеньйоратом, бо хоч вони досвідченіші від юнаків, їх досвід менший, ніж сеньйорський.

5) Готовість сеньйорів вимінюватись поглядами із старшим пластунством, але не на базі "Ми є правильні", а в дусі ліквідації непорозумінь. На такій основі може початися співпраця.

6) Сеньйори повинні завжди прислухатися до поглядів старшого пластунства, не оглядаючися на те, чи вони згодні, чи ні з даною опінією.

7) Оцінюючи молодших, завжди слід мати на увазі їхні заслуги, а не їхній вік. Недарма Софокл зобразив вічне змагання молоді здобути собі пошану старших розмовою Креона і Гаємона в "Антигоні":

Креон: Люди мого віку! Невже ж нас будуть повчати люди віку його?"

Гаємон: Ні в чому іншому, як тільки в тому, що є правильне. Коли ж ти маєш мене за молодого, ти повинен мати на увазі мої осяги, а не мої літа.

Спільні акції

Наївно було б думати, що позитивні взаємини поміж старшим пластуном і сеньйором настануть наслідком самих апелів до братерства, партнерства і співпраці. Хоч такі апелі могли б бути допоміжними, але нам не обійтися без певних спільних акцій, які служитимуть живим помостом поміж обома групами.

Практично ініціативу в будіванні цього помосту може мати кожна з груп. Якщо вона вийде від старшого пластуна, сеньйори дадуть їм вільну руку, стоячи побіч, щоб бути готовими допомагати, коли буде потреба, спрямовуючи цю дію спільно у правильному напрямі.

Та які б заходи не робилися, доцільніше мати на увазі старшопластунські зацікавлення і спроможності, а не сеньйорські. Таке твердження впливає з міркування, що старшопластунські зацікавлення, спроможності і потреби становлять той виховний і психологічний стан, який званою готовістю. Останній свідчить про активне наставлення їх до того, щоб учитися і діяти. Поруч із цим старшопластунські зацікавлення як такі мають більшу вартість, ніж сеньйорські, бо вони є джерелом для їхньої (старшопластунської) самопевності. Можливо, що це саме відноситься і до сеньйорів, хоч чимало з них працює радше з почуття обов'язку, ніж із зацікавлення, але останні мали більше часу і змоги виробити і розвинути в собі ширший засяг зацікавлення. Отже, тому вважаємо, що старшопластунські, а не сеньйорські зацікавлення повинні лягти в основу для спільних акцій.

Слід також підкреслити, що головною ціллю спільних акцій повинно бути ніщо інше, як плекання нормальних і конструктивних взаємин в процесі співпраці, співвідповідальності і партнерства однієї групи з другою. Якщо з таких взаємин постане якась суспільна користь (а вона постане напевне), то це буде продукт, а не головна інтенція таких взаємин. Останні мають етичну вартість самі по собі.

Спільні акції для плекання здорових відносин поміж старшим пластуном і сеньйорами можна плянувати на льокальній, обласній, крайовій, а то й міжкрайовій базі. Очевидно, що тут повинен діяти не тільки рух знизу, але й певна "політика" і координація згори.

Насувається питання, який вислід могли б мати заходи, хоч би деяких старшопластунських чи сеньйорських груп, щоб спільно діяти на

засаді дружньої співпраці, про що ми міркували раніше. Ми твердо переконані, що сеньйорські і старшопластунські взаємини могли б бути джерелом великої сили, якщо б обидва улади такі взаємини зуміли цінувати. А вислід таких змагань у Пласті був би незвичайний. Він міг би стати джерелом великої духової сили, якої усі прагнуть.

Підсумки

Стверджуємо, що сучасні “взаємини” між старшим пластунством і сеньйоратом не є нормальні. Про це свідчить негативна настанова одних і других до своїх проблем і до себе. Це ствердження уможливило нам сформулювати проблему питанням: “Як осягнути взаємне довір’я поміж сеньйоратом і старшим пластунством, щоб обі групи здобулись на братерство і відповідальність у відношенні одних до одних?”

Оцінюючи взаємне довір’я як ціль людських взаємин і співпраці, ми видвигнули тезу, що проблему можна успішно розв’язати при сповненні певних передумов. Ці передумови ми з’ясували у сімох точках, трактуючи їх як основу для співпраці, своєрідного партнерства старших з молодшими і навпаки.

Проблема старшопластунських і сеньйорських взаємин вимагає не тільки добрих інтенцій, але й певних спільних акцій, особливо — коли приціл має бути на довшу мету. Зважаючи на психологічні міркування, ми висловили погляд, що основу для спільних акцій творять не сеньйорські, але старшопластунські зацікавлення і потреби.

Ми присвятили особливу увагу наведеній проблемі, бо віримо, що старше пластунство і пластовий сеньйорат потребують один одного, і що старшопластунські та сеньйорські взаємини, самі по собі, можуть стати джерелом великої сили.

Данило Струк

УКРАЇНА ЧИ БАТЬКІВЩИНА?

Колись мені говорила небіжка бабуня: “Уважай, Даню, на нас всюди чигають вороги”. Я сміявся з того й говорив, що бабуня перечулена, що ми аж не такі важливі, щоб за нами особисто чигали вороги. Бабуня пояснювала, що не про нас особисто йде мова, а про нас — українців. Вона переконувала мене, що навіть між нами, українцями, маскуються вороги, які підступно й дуже вміло хочуть нас знищити.

Довший час я не давався переконати і приписував бабунині твердження її старому вікові і різним переживанням за час скитальщини.

Зрештою, я був переконаний, що тут у США чи Канаді між нашими людьми немає ворогів, а дійсні вороги не мають над нами ніякої контролю.

Незабаром мине рік, як померла моя бабуня, царство їй небесне! А школа, що бабуня померла, бо деякі події чи пак дискусії, що відбуваються в нашій пластовій організації, дали б їй нові аргументи для її тверджень про “чигаючих ворогів”.

Мушу признатися, що я вже давніше почав переконуватися в правдивості тверджень моєї бабуні. Бо дійсно, неможливо ніяк пояснити деякі потягнення наших громадян, хібащо вважати їх за свідомих чи, може, не зовсім свідомих ворогів української справи. Як же інакше можна пояснити колотнечу навколо “зустрічів”, чи бої у справі патріярхату, чи кампанії календарників — одних і других. Ці всі дії розкладають нашу спільноту і тому, хоч-не-хоч, сприяють нашим ворогам, і можна твердити, що ці вороги таки замасковані між нами самими. Але я все ж таки незламно вірив, що наші чигаючі вороги не мають ніякого вступу до одного нашого бастиону, а саме до Пласту — організації, яку я завжди вважав наскрізь українською, “сіне ква нон”. Та, на жаль, мушу признати, що й тут останньо з’явилися замасковані вороги.

Під час моєї останньої поїздки до Нью-Йорку я говорив з однією старшопластункою і... ледве вірив своїм вухам. Каже вона мені, що вони тепер дебадують над першим головним обов’язком пластуна: Пластун вірний Богові і Україні” і серйозно думають над тим, чи не краще було б змінити слово “Україна” на слово “Батьківщина”. Бо бач, мовляв, Україна це занадто визначене слово, воно не зовсім відповідає нашій молоді. Молодь роджена поза Україною не може присягати на вірність Україні, бо це справа мітологічна, нереальна і т. д.

Я роззявив рота й не знав, що на це все відповісти. Речі, які я приймав за незмінні, вічно реальні й тривкі — враз стають дискутабельними... Як? Чому?..

Довго я над тим думав, і під час роздумів пригадалися мені слова моєї покійної бабуні про чигаючих ворогів. От воно що! Це, мабуть, правда, що бабуня говорила. Бо ніхто не міг би придумати такої підступної акції проти Пласту, ніхто крім хитрого ворога. Тільки один ворог має такі “здібності”, тільки він один знає так добре українську психіку — а це той, про якого Тичина писав:

... матусю моя!
Немає, каже, ворога
Та й не було.
Тільки й єсть у нас ворог —
Наше серце. (Війна)

І на це наше “серце” розчислює той наш другий — реальний ворог. Він знає, що прямим нападом на нас він нас ніяк не знищить. Сотками літ він прагнув цього досягнути, але йому це ніяк не вдавалося. Та зате в останніх десятиліттях він зробив великі поступки — він віднайшов сильного союзника — це наше хворе, підслужницьке серце. Він знайшов та-

кож для свого союзника непоборну зброю: амбівалентність (двозначність). Головне для нього: замінити всі наші тверді засади гнучкими, а ми самі... вже зробимо решту. Ми зараз поділимося на дві групи або й більше, ми зараз різно пояснюватимемо найпростіше явище, ми зараз зробимося запеклими ворогами.

І подумайте! Ми самі показали йому свою Ахіллеву п'яту. Він уже давно обсервує наш поділ релігійний і політичний. Та він побачив, що цього не досить, щоб знищити нас. В Україні він приступив до знищення нашої мови, наприклад, у випадку букви "г". Викинув букву "г", але не зовсім. У вимові вона ще існує, але де й коли, це вже амбівалентне. Результат, крім орфографічного зближення до російської мови, — метушня, неясність, розбіжність і вкінці сварка. Сильно трималася наша українська гр.-кат. церква. Засильно. Отже ворог придумав календар. Подбав про те, щоб рішення зміни календаря не було одностайне, не було примусове — а таке собі амбівалентне. Результат: замішання, неясність, розбіжність, сварки. Таких прикладів можна навести чимало.

Але нам найбільше болить справа Пласту. Бо от ворог уже й до нас узявся. Давай підважувати основи амбівалентності. Справа спочатку виглядає зовсім невинною. Змініть тільки одне однісіньке слово "Україна" на "Батьківщина" (ох, болить їм та Україна!). Що ж тут, мовляв, такого страшного. Кожний українець, так чи так, розумітиме під словом Батьківщина слово Україна, ну а ті, що вже тут родилися, якщо так схоцуть, розумітимуть Америка чи Канада, в Аргентині — Аргентина і т. д. Усі будуть задоволені. Ач, який хитрий! Викинь слово "Україна", створи амбівалентне пояснення, створи метушню, замішання, відтак розбіжність (ті, що розуміють Батьківщина як Україна, і ті, що ні), а потім — сварки і поділ... Один непорушний бастион українства, яким є Пласт, провалиться. І все це так просто, делікатно і підступно.

А я йому ось що скажу: НІКОЛИ! Запізно вирішив виконувати свій підступний плян. Мене попередила моя покійна бабуня, царство їй небесне, і я вже знаю твої пляни. Не змінимо ми "Україна" на "Батьківщина", хоч Україна і є нашою Батьківщиною — але тільки Україна. Ми всі маємо тільки одних батьків, і хоч би нас виховували сотки різних батьків, — вони всі залишаться тільки прибраними і ніколи, ніколи не замінять нам рідних.

"Пластун вірний Богові і Україні!" — тільки одному Богові і тільки одній Україні. На цих засадах Пласт стояв і стоятиме доти, доки він буде Пластом. Ми дуже вдячні Америці і Канаді, і Німеччині, і Австралії і т. д., і т. д. за виховання, за працю, за науку, за все. Ми навіть радо боронитимемо їх від напасників, ми голови покладемо за них — але ніколи, ніколи вони не будуть нашими рідними батьками, а якщо це правда, то тоді немає ніякої потреби кликати їх рідними і немає ніякої потреби давати комусь до вибору розуміння Батьківщини. Цей вибір був зроблений, коли ми народилися від українських батьків. Ми не сміємо того забувати. Духова, моральна та ідейна батьківщина

для нас, пластунів, може бути тільки одна — Україна. Матеріальні батьківщини — річ набута, їх можна міняти в часі джету шопару годин. Громадянином можна стати в будь-якій країні, поживши там пару років, — але українцем можна тільки вродитися. Пласт — організація тільки української молоді, а для української молоді є тільки одна можлива вірність: вірність Богові і вірність Україні. Зміни тут недопушенні.

Леся Храплива

З ДУХОМ ЧАСУ...

Пласт у діяспорі живе та прагне жити у майбутньому. Пластовий Конгрес Другий — чи не найбільш промовистий доказ на це. Він — знак, що ми не задоволені тимчасовими успіхами, тільки готові проаналізувати основно наші ідейні та практичні засновки, щоб створити життєздатну концепцію, яка уможливила б продовження нашої дії на міцних основах. Коли ми зуміли прибрати таку поставу супроти дійсности, то це і нам похвально, і пластовій справі корисно.

Коли ми, зважуючи реальні можливості праці в діяспорі, підходимо критично до наших дотеперішніх осягів, то це доказ нашої зрілости і відваги глянути правді в очі.

Але, стверджуючи ці наші безсумнівні позитиви, ми попадаємо в небезпеку захопитися ними. А тоді так неважко піти один крок задалеко, зробити одну поступку забагато зовнішнім обставинам, і — замість зміцнити наші основи — ми пічнемо їх підважувати.

Щоб подати приклад з історії вселюдської мислі-думки — досить згадати Зігмунда Фройда, який, захопившись своїм гаслом “сапере ауде”, увів у лябіронт морального релятивізму та детермінізму багато вже поколінь. Його думки були, без сумніву, відважні, але цій відвазі він жертвував навіть об'єктивну правду.

Приклад цей доволі разуючий, але в нашій конгресовій дискусії ми маємо до діла з менше основними вартостями, тож відповідальність наша теж немала. І ми не вільні від небезпеки, захопившись загальними настроями ревізії, зайти саме на цей один вирішальний крок задалеко.

А тимбільше треба бути обережним, коли торкаємося такої підставової вартости у пластовому світогляді й практиці, як головні обов'язки пластуна.

Пл. сен. В. Маркусь висловив у своїй статті у “Пластовому Шляху” ч. 3 (14) за липень ц. р. тезу про потребу змінити найважливіший — перший обов'язок пластуна.

Автор сам розправився із своїм сумнівом щодо потреби плекання релігійності в її інституціоналізованій, церковній формі. З остаточним його висновком можна погодитися.

Але змушує нас призадуматися друга його теза про заміну вірності Україні — вірністю “батьківщині взагалі”, при чому як батьківщину розуміється в першу чергу країну поселення чи народження, а шойно в дальшу чергу — Україну.

Треба заздалегідь сказати, що ніхто не пробує оспорювати лояльності країні поселення, бо це нормальна прикмета пересічної порядної людини. І про виховання цієї прикмети дбають дуже запопадливо місцеві школи так, що для нас не залишається великого поля до праці у цій ділянці.

Зате вірність Україні — небаченій, але таки своїй батьківщині — це щось таке, що вимагає напруги сил, вимагає відпорності на зовнішні впливи, вимагає самопожертви й відваги — абож, синтезуючи всі ці прикмети, за Франком — “цілої людини”.

В основі скавтських ідеалів лежить саме концепція такої “цілої людини”. І скавтінги всього світу вважають за Бейден Пауелом, що до такої “цілої людини” належить теж і вірність незмінним вартостям “Богові і країні”, “Богові й королеві” — але всюди і завжди лише їм одним, не “будь-яким”.

Наші очі звернені на британський скавтінг, який тепер так, як і ми, шукає засобів усучаснення. Там змінили багато й сміливо, навіть присягу змінили на обіцянку, але завжди тим самим, незмінним авторитетам.

Країна поселення може змінитися. Країна народження може бути звичайним випадком. Громадянство, навіть не лише набути, але й зумовлене країною народження, можна утратити. Чи може пластун присягати на вартості нетривкі, змінні? Що буде тоді з його честю, на яку він присягався?

Поважний це аргумент, що молодь уже сьогодні почувається більше прив’язана до країн нового поселення. Але наскільки допоможе закріпленню їх українськості те, що Пласт підтвердить їм другорядність українства — це нелегка загадка. Зате можна бути певним, що коли ми погодимся на існуючий стан, без спротиву, він буде тільки щоразу схилятися до повного зникну української свідомості.

Щоправда, довести молодь до дотримування цієї частини першого головного обов’язку — завдання у практиці дуже нелегке. Ми залюбки покликаємося на непригожі для такого утримання обставини. Але погляньмо в нашу історію, — коли ж вони були пригожі? Крім терору, нерідко аж фізичного, ідеології пануючих режимів завжди присвоювали собі право на нашу повну лояльність, намагаючись знизити українство в наших власних очах до чогось вузького, меншевартісного, безперспективного. І справді — багато українців не витримувало та йшло будувати чужі імперії і чужі революції. Але далеко не всі йшли!

Якби не почуття нашої власної гідності, яке вміло протиставитися

всім заходам за знецінення нас, ми вже давно перестали б існувати. А чи не повинен пластун у першу чергу шанувати свою власну гідність?

Чому ми хочемо ревідувати сьогодні Пласт та його ідеологію? Зрозуміло — для зміцнення його. Але проаналізуємо і нас самих: чи не робимо ми цього і в великій мірі тому, що всі сьогодні так роблять? Що такий дух часу?

Ми докоряємо гірко націоналізмові 30-их років, що він плив безкритично за течією дуже модних тоді ідеологій, — та, може, й не безпідставно докоряємо. Але чи при цьому ми не переходимо у другу скрайність — заперечення національної приналежності людини як об'єктивної її вартості?

Пласт народився і розвивався одночасно з українським націоналізмом, але Україна — це була вже готова, визначена вартість, яку вони знайшли. І яка так швидко не проминеться.

Оте саме почуття нашої зрілості та нашої відповідальності за майбутнє повинно б наказати нам — прикладати нашу власну мірку до вартостей у кожних умовах і вміти відрізнити проминальні напрямки й моди від того, що є нашою постійною, незмінною, правовою спадщиною... як довго ми самі її не знецінимо.

Суворий та відважний перегляд самих себе у рамках цього Конгресу — це мета зміцнення Пласту. Але Пласт ніколи не зміцниться, а навпаки, розхитається у своїх основах, коли станемо ставити наші власні вартості — нижче чужих.

Лариса М. Л. Залеська-Онишкевич

ЩО НА ПЕРШОМУ МІСЦІ?

На недавньому нашому пластовому конгресі під час дискусій виховної комісії майже всі присутні погоджувались із висновком, що в нас у більшості є натиск у пластовій праці на "українськість" у вихованні, а зовсім мало (або зовсім занедбано) виховання характеру.

Теоретично ми всі вважаємо, що виховання характеру є засадничою в нас справою. Практично — виходить, що це не так виглядає. Тут хочу зупинитись на кількох конкретних чинниках, які мають напевно вплив на віддзеркалення того, чому в нас існує така ситуація. Тут подаю на увагу читачам кілька зовсім недавніх фактів.

Хто має голос у виховних справах?

Відомо, що у США завдяки праці крайового референта вишколу при КПС справа виховних ступенів є унормована. Не тільки вимагають, щоб на постах зв'язкових, гніздових і т. п. потверджувати тільки пласту-

нів з відповідним вишколом і ступенем Кадри Виховників (КВ), але — улаштовувано курси і для пласт. сеньйорів, щоб вони доповнили і відсвіжили своє знання і свій підхід (усеж такі час змінє проблеми молоді). Можна припускати, що майже всі зацікавлені виховними проблемами і працею з молоддю мали змогу такі курси перейти та стати членами КВ.

Ось цього року з весною відбувся черговий крайовий пластовий з'їзд США. Очевидно, хід багатьох пластових акцій у краю буде залежати від нового проводу. Із списку сімох головних діловодів тільки дві особи з КПС мають відповідні ступені в КВ (одна із заступниць голови КПС та крайова комендантка пластунок)! Чи не виглядає це трохи дивним? Не хочу, щоб це був закид у бік друзів, скажімо, головню з адміністративно-фінансовими зацікавленнями чи іншими здібностями, які погодились узяти на себе ці обов'язки проводу в краю. Це тільки показує нам, що не звернено уваги на те, щоб хоч більшість на головніших постах КПС мала відповідний виховний вишкіл і була членами КВ. Ніхто не заперечить, що більшість справ, які теперішня КПС буде вирішувати, будуть виховного характеру (чейже ми виховна організація) — отже, такі справи повинні вирішати кваліфіковані виховники.

Розподіл фінансів на виховні потреби

Коли я переглядала пропонований бюджет на нову каденцію КПС США, мене вразив один факт: єдина позиція, яку значно зменшено у порівнянні з попередніми роками — це витрати на виховні цілі і на пресу (в 1967 р. — \$2,000.00, в 1966 р. понад \$3,000.00, а в 1965 р. ще більше)!!! Неймовірно! Пояснення одного члена КПС, що це тому, що в минулі роки повної суми з бюджету на ці цілі не було зужито, очевидно є дивним.

Мабуть, багато з нас уже вспіло запримітити, що наші домівки, площі, курені і таборіві кухні з кожним роком краще виглядають. Дуже добре. Ми дбаємо і про фізичну вигоду і здоров'я нашої молоді. Не хочу, щоб це звучало банальним — але як справа із засобами і вигодами для духового виховання? Скільки фондів і зрозуміння на це даємо?

Положення пластової преси

Ми знаємо (чи всі?), що преса — журнал, який новак чи юнак одержить у руки кожного місяця, має великий вплив на його виховання, як на характер, так і на зацікавлення чи навіть і на інтелектуальне зацікавлення чи рівень. Та чи даємо ми сприятливі умовини для розвитку нашої преси?

Візьмімо "Готуйсь". Скільки нарікань (поза плечима редакції!), що журнал не дуже притягає малих читачів. Тож чому не дати фондів на кращі ілюстрації у кольорах? Чому, наприклад, дві адміністративно-технічні сили "Юнака" та "Пластового Шляху" не можуть дістати хоч напівгідну винагороду за кожноденну і повноденну працю? Чому після чотирьох років існування "Юнак" мусів обтяти одне число цього року? Бо

ми не хочемо зрозуміти, що на цю ділянку треба давати більше фондів і то в першу чергу — перед випозиченням літаків і т.п...

Яке місце ми віддаємо редакціям наших журналів у пластовій системі? Ось уже понад 13 років, відколи існує КУПО, та редактори пластових журналів “Готуйсь”, “Юнака” чи колишнього “До висот” ніколи ще не мали права голосу чи то на зборах КУПО, чи крайового пластового з’їзду. А проте, редактори головно виховних журналів (хоча б теоретично) мають можливість впливу на більше число молоді, ніж, скажімо, навіть станичний малої пласт. станиці чи скарбник, чи інший секретар у КПС... Скільки було введено змін до статутів КУПО та країв, але ніхто не подумав, що час уже, щоб пластова преса мала призначене відповідне їй місце і відповідний голос на вище згаданих з’їздах.

Вивищування господарських справ понад засадничі — виховні було влучно представлене фактом, коли на недавнім зборі КУПО член контрольної комісії ГПРади при звіті за пластову пресу — уважав за відповідне говорити про те, що зробив адміністратор “Юнака”, але зовсім не згадував про сам журнал, проблеми редакції і т.п. Контрольна комісія не тільки не перевіряла праці редакції журналів “Юнак” чи “Готуйсь”, але навіть ще ніколи не написала ні одного листа чи не відбула ні однієї розмови з редакторами цих журналів.

Справа провідництва

“Пласт має виховувати провідників” — чи не звучить це тепер немов з давньої історії? Силою факту, треба признати, що ми не звертаємо досить уваги на виховання провідників та індивідуалістів (у позитивному значенні цього слова), хоч дехто твердить, що індивідуалісти в одностроях не ходять... Та це колись було частиною значення нашої елітарності! Тепер призабулось?!

Нещодавно в анонімній анкеті для членів ГПБ та КПС США, на питання, “яка є мета Пласту” (час відповіді — тільки 1 хвилина!) — на 13 пластунів тільки один згадав про виховання провідників. Таке саме становище було в записаних спонтанних відповідях провідників Канади. Це може статистично замала цифра, але досить вразлива! Ми занедбуємо не тільки виховання одиниць-провідників, але і провідників нашої громади. В нас абсолютно замало акцій загальних, щоб пластуни мали змогу на спільні діла з іншими організаціями, не говорю вже про провідництво молодих у громадах. Таж ми маємо якийсь обов’язок і супроти всієї громади. Може б так на один рік узяти гасло — “лицем до нашої громади”? Щоб хоч наше юнацтво і старше пластуництво знало, які організації в нас є і чим займаються (молодечі, професійні і наукові)?

Коли на новостворені табори “Стежки культури” був широкий відгук і зацікавлення з-поза Пласту, прийшли побажання і прохання від десятка непластунок, щоб їх допустити на цей табір. Та відповідь КПС США була негативною. А ця ділянка саме була дуже влучною формою

для співпраці і для зацікавлення загалу української молоді! У певних ділянках ми мусимо — якщо не вести перед, то хоч вийти поза своє пластове гетто!

Цих кілька прикладів я подаю для того, щоб підкреслити одну з наших виховних проблем. Уважаю за свій пластовий обов'язок звернути на них увагу. Очевидно, що виховання духа є багато важчим, ніж, скажімо, спортивне виховання, і — на нього нема однієї легкої відповіді чи методи. Та думаю, що якщо ми направимо навіть тільки повищі факти — то буде це крок вперед. Вірю, що це навіть не дуже так важко зробити.

о. Володимир Ковалик, ЧСВВ

ЗА ЯСНІ ПЛАСТОВІ ІДЕАЛИ

Знаним є вислів: “Ідеї керують світом”. Це не тільки фраза, але й дійсність. Те саме потвердив наш Верховний Архієпископ, кардинал Йосиф Сліпий, на V Загальному З'їзді Міжнародної Федерації Католицької Молоді у Перуджі, Італія, 19-21 жовтня 1966 р. Він сказав: “Ви знаєте, Дорогі Молоді Друзі, що загально говориться про гроші-монету як рішальний чинник у всьому людському житті. А все ж таки кожний мусить признати, що і на дні зматеріялізованої людини лежить якась думка добра і лиха, яка штовхає її до вчинків геройських і злочинних. Вона старається здобути гріш, але вкінці здобуває його не для самого гроша, а для якоїсь цілі. Тому у великій пошані лунає ще нині гасло, що “ідеї керують світом”.

“Яка ідея зібрала вас тут нині з усіх країн світу разом? Нема сумніву, що ви приїхали сюди одушевлені Христовим закликком посвяти для Бога і ближнього. Його висловлюють уповні слова Христа: “Здобути царство Боже”... “Молодець, що за кусок м'яса, за чарку алькоголю, за життєву вигоду і хвиливу приемність готов продати себе, в житті нічого не вдіє, не осягне — це погній людства. Але той юнак, що ставити свій характер, поборює труднощі, голод, холод, отяжілість тіла і лінйвство для осягнення високих ідеалів, тільки такий заслуговує на пошану і тільки в таких майбутнє людства”. (УПБ. Рим, 15. XI. 66, ст. 4-5). Тут бачимо ясно визначений християнський ідеал юнака, у тім і українського пластуна!

Німецький філософ-педагог В. Ферстер каже, що чим вищі, шляхетніші ідеї, тим сильніше вони ділають, тим шляхетніше і чесніше є життя тих, що їх тримаються, за ними йдуть у своєму житті.

Скавтінг прямує до найкращих ідеалів, а наш Український Пласт зокрема. Я свідомо відділив тут Український Пласт від скавтіngu, бо, як мені відомо, скавтінг у багатьох країнах має неясні, хаотичні, а то й по-

ганські “ідеали”. Воно може бути до певної міри виправдане, коли скв-тінг обіймає нехристиянську молодь чи старших. Одначе, наш Пласт повинен мати ясні, певні ідеали, якими є: БОГ і БАТЬКІВЩИНА. Від ясно означеної мети залежить ясна, визначена дія.

Перший і найсвятіший пластовий ідеал — це БОГ. Є різні поняття Бога. Інакші поняття мали погани, інакші жиди, інакші мають матеріялісти, а ще інакші мають християни. Тисячелітня історія християнства в Україні і довголітня, кривава боротьба християнської України з атеїстичним матеріялізмом — ясно вказують, що найсвятішим ідеалом Українського Пласту повинно бути християнське поняття Бога і Нації. Тут уже не згадує про інші причини.

На превеликий жаль, у “Пластовому Шляху” ч. 1. Торонто, 1966, ст. 23-29, у статті пл. сен. Юрія Пясецького п. н. “ЧИ МИ ЗНАЄМО, ЧОГО МИ ХОЧЕМО”, свідомо чи несвідомо, кинено між найвищі ідеали Українського Пласту нехристиянське поняття Бога, — бодай так зрозумів автор цих рядків та деякі інші читачі.

Ось у чому неясне поняття пл. сен. Пясецького. Він пише: “В дуже багатьох випадках причиною безвірства чи безбожництва інтелігентної людини є скривлений — “спотворений” — образ релігії, в нашому випадку християнської віри. Проповідь, у якій, для прикладу кажучи, подається старозавітні легенди жидівського народу як безспірні історичні події (постання людського роду, його збереження разом з усіма живими створіннями в часі “потопи”, людське зображування Бога і його відношення до людей і святих, таке ж змальовування пекельних сил з їх атрибутами мук і т. п.), послуговуючись при тому дешевою реторикою, жестами і мімікою, могло мати вплив, переконувати людей у середньвічних часах при загальній низькій освіті і такому ж стані науки. Нині це викликає в інтелігентної людини поблажливий усміх або нехоть і обурення, яке веде до цинізму і безвірства” (ПШ. ст. 24).

Вдумуючись у вище наведені слова сен. Пясецького, мушу сказати, що він ними впроваджує неясні, хаотичні, а то й дуже шкідливі поняття в ідеологію нашої молоді та громадянства. Боже Об’явлення про постання людини, народів, про кари за людські гріхи-потопи, пекельні кари і т. п. він подає як легенди, як щось, що не є гідне модерної інтелігентної людини. А це ж є зовсім фальшиве!

Не місце тут згадати правди не тільки жидівської, але і християнської віри обширніше обговорювати, доказувати. Скажу лише кілька слів. Найперше, хоча б Богом надхнений автор Мойсей чи інші, у поданні науки і правди вживали якихось давніх легенд чи мітів, то з того зовсім не виникає, що сама моральна наука чи правда, яку хотів Бог через гагіографа передати, є також легендою чи мітом. Знаємо, що і Христос уживав видуманих історій, притчей, якими поучував народ і нас важливих моральних законів чи правд. Так було і в Старому Завіті. Досі Учительний Уряд Церкви не сказав, що це все видумки, легенди без значення. Навпаки, цей найвищий Уряд, зібраний на II Ватиканському

Соборі, у “Догматичній Конституції про Боже Об’явлення” § 1 каже: “Тому, ідучи слідами Соборів Тридентського і Ватиканського I., він (цеб-то II. Ват. Собор) наміряє предложити первісну науку про Боже Об’явлення і про його Передання”. Тобто: книги св. Письма і їхні частини, що їх признавали за автентичні і Богом надхненні попередні Собори, їх такими самими вважає і цей наймодерніший Собор, у якому брали участь найкращі науковці, філософи, богослови, екзегети, історики і т. п. із цілого світу. Вони визнали, що те, що пишеться в Старому Завіті, не противиться наймодернішій інтелігентній людині, ані її від Бога не повинно відводити.

Цей наймодерніший Собор сказав: “Завдання ж автентично пояснювати писане чи передане Боже слово є доручене тільки одному живому Учительному Урядові Церкви, якого авторитет виконується в ім’я Ісуса Христа” (§ 10).

“Св. Мати Церква, з апостольської віри, вважає за священні й канонічні цілі книги чи Старого, чи Нового Завіту, разом з усіма їх частинами, тому що написані під надхненням св. Духа... Бога мають автором і, як такі, були передані Церкві” (§ 11). Із того слідує, що коли якийсь учений, чи екзегет, чи богослов, навіть католицький, а тим менше атеїст, матеріаліст, вважає щось за легенду, не може так думати і судити той, хто тримається Христової віри і Найвищого Учительного Уряду Христової Церкви. Особисті толкування св. Письма Старого і Нового Завіту сьогодні можна часто стрінути, але в суті речі вони не мають за собою ґрунтового наукового узасаднення, а тим менше церковної апробати. Тому таких толкувань, понять не можа ставити як “ідеал” Українського Пласту!

Щоб широко не розводитись над згаданими вище біблійними правдами, скажу коротко: Учительний Уряд Церкви вважає за Богом об’явлену правду, що цілий людський рід і раси і народи постали з однієї пари, Адама й Єви; вони обоє тяжко провинились перед Богом, за що Бог їх тяжко покарав, а через них і нас і всіх людей; що потопа — це історичний факт, потверджений і в Новому Завіті: Мат. 24. 37; І. Петра 3. 20; також наукові, геологічні досліди те саме потверджують (дивись — Келлер: “Біблія мала рацію”); що пекло і його страхітливі вічні кари — це не легенда, а підставова правда християнської віри, про яку говорить св. Письмо у багатьох місцях.

Далі, багатомовні на некористь християнства або бодай двозначні є слова: “Засновник Пласту старається дуже реалістичним, я сказав би натуралістичним способом пояснити існування “найвищого добра” і каже: Пластун не попаде ніколи у таке безглуздя, щоб не вірити (це фрази однієї мафії, що заперечує позагробове життя і Бога — В. К.), не признавати, не бачити слідів Бога, незбагненого людському розумові, неуявного людській думці, спричинника й вислову всіх ідеалів у людській душі, зібраних в ідеалі добра” (ПШ. ст. 26). Оці наведені слова знову приводять нам на думку позитивістичне, пантеїстичне поняття Бога та вказу-

ють на агностицизм, себто, що Бога людина не може належно пізнати, зрозуміти, що ми взагалі не спроможні пізнати правди позазміслові, не-схопні нашими зміслами, бо, мовляв: Бог є незбагнений, неуявний. Тому то Бог, що появився в людському тілі, Христос, не є Богом, що і твердять жида, комуністи та атеїсти.

Коли йде про пластовий світогляд, то дехто називає його “пластовим, українського типу, гуманізмом” і т.д. (ПШ. ст. 27). Модерне слово “гуманізм” містить у собі небезпечні для людства поняття, тобто культ людини замість Бога, повну незалежність людини від Бога, що людина є сама собі ціллю і сама собі законодавець, що засудив П. Ват. Собор (“Конст. Церква в модерному світі”, § 20). Гуманізм може мати і християнське поняття, зміст. Одначе, сен. Пясецький того виразно не зазначив. Думаю, що тут не треба боятись ясно сказати, що наш світогляд пластовий — це християнський гуманізм.

Також на ст. 28 ПШ. читаємо: “реалізм у життєвих цілях і засобах”, — це знову щонайменше неясні, двозначні слова. Сьогодні модерністи-прогресисти часто послуговуються такими фразами, і вони містять у собі заперечення невидного світу, позагробового життя, щастя, Бога. Вони визнають тільки звидні, узмісловлені речі. Чого ж експериментом не можуть потвердити, — це, на їхню думку, є нереальне, не існує. Сен. Пясецький і в цьому місці не дає ясного визначення вище наведених слів.

Ще одне місце притемнене, а це на ст. 29. Там читаємо: “Цей наш реалістичний або здійснений світогляд... своїм характером творить частину нашої природної віри, а за словами д-ра П. Біланюка, таки християнської” (підкреслення В. К.). Із цих слів виходить, що пл. сен. Пясецький відрізняє віру природну від християнської надприродної, називає віру природну “нашою” вірою. Як бачимо, знову згадує якусь природну віру, яка для християн не підходить, яку визнають натуралісти чи атеїсти. Ця віра мала б бути вірою Українського Пласту. Одначе, ми знаємо, що кожний християнин, не зважаючи на своє окремішне віровизнання, обуриться на такі “ідеали”. Чейже наша прадідня віра — це віра Христова, віра надприродна і віра призначена не тільки для нас, українців, але і для всіх народів цілого світу. Тому якась природна віра — це віра противна ідеалам нашого народу, шкідлива для нашого Пласту. Християнське поняття Бога, віри, моралі є бездискусійне для Українського Пласту!

Може, я помиляюсь у толкуванні вище згаданих місць із статті сен. Ю. Пясецького: “Чи ми знаємо, чого ми хочемо”. Одначе, в тому вина не моя, а його, що вживає таких “двозначних” термінів-висловів і їх належно не вияснює у такій важливій справі, як найсвятіші ідеали Українського Пласту.

Кінчаючи цих кілька завваг, порадив би я сен. Пясецькому і кожному іншому, щоб справи, зв'язані з вірою та мораллю, залишили фахівцям, як це робиться в інших випадках, або хоч із фахівцями узгіднили свої

погляди, поки їх дадуть до друку, щоб відтак не давати притоки до протестів чи непотрібних непорозумінь.

Кожний український пластун повинен мати ясні, певні й узасаднені поняття про Бога в християнському розумінні, а не натуралістичному, пантеїстичному чи поганському. Кожний виховник на це повинен звертати пильну увагу. Те саме ясно повинен поставити перед очі нашого Пласту запланований Пластовий Конгрес Другий.

Від редакції:

Ми помістили повищу статтю пл. сен. о. В. Ковалика, шануючи погляди її автора та його право їх висловлювати. Ставимося з належною повагою до думок, висловлених священником на релігійні теми, і не вважаємо ані вказаним, ані можливим про них детально дискутувати чи заперечувати їх на сторінках нашого журналу.

А проте, для повної об'єктивності ми хотіли б зазначити:

По перше: Український Пласт є організацією, до якої можуть належати українці кожного віровизнання, а теоретично теж і кожної віри. Відповідно до того з'ясовані в загальний спосіб обов'язки членів Пласту у відношенні до Бога, який є один, і до релігій, яких є більше.

Стаття о. В. Ковалика віддзеркалює погляди католицького богослова, монаха і душпастиря. Його погляди й вимоги могли б стосуватися католицької частини пластового членства. Але Пласт не йде у релігійних питаннях так далеко, щоб специфікувати своїм членам спосіб виконання їхніх релігійних обов'язків. Натомість Пласт зовсім певно не допускає посеред свого членства ні атеїзму, ні агностицизму, бо це противиться першому пластовому обов'язкові вірності Богові. Услід за цим Пласт заохочує своїх членів до викування релігійних практик, згідно з вимогами їхнього віровизнання.

На нашу думку, погляди о. В. Ковалика, висловлені у вище надрукованій статті, видаються надто консервативні в світлі думок і поглядів багатьох сучасних теологів і мислителів (теж і католицьких), що намагаються зробити віру й релігію сприйнятною для людини 20-го сторіччя. Закиди о. Ковалика не завжди беруть на увагу постанови останнього Вселенського Собору, наприклад, "Деклярації про релігійну свободу", чи "Пастирську Конституцію про Церкву в сьогочасному світі".

По друге: пл. сен. Юрій Пясецький є одним із найвидатніших пластових провідників. З дому свого батька-священника він виніс глибоку релігійність, яку засвідчував завжди упродовж своєї майже 50-річної діяльності в Пласті. Він і сьогодні — глибоко віруючий християнин-католик. Ідучи з духом теперішнього часу, він висловлював погляди, що їх проповідують тепер не лише світські люди, але теж і теологи, особливо коли йдеться про узгіднення правд віри з найновішими відкриттями. А втім, як виходить із контексту його статті, він і не мав наміру впро-

ваджувати якихсь нових поглядів, а радше вживав прикладу для вияснення інших справ.

Ми розуміємо становище о. Ковалика як католицького душпастиря, що кріпко тримається традиційного розуміння справ віри, проте не в усьому можемо згодитися з його поглядами, а зокрема із закидами в бік пл. сен. Ю. Пясецького.

Дискусію на повищу тему можна б вести дуже довго. Одначе, редакція вважає, що така основна дискусія належить радше до теологічного форуму, і тому бажає виміну думок у цьому випадку оцим закінчити.

Осип Е. Бойчук

Рута Галібей

УКРАЇНСЬКА РОДИНА НА НОВИХ МІСЦЯХ ПОСЕЛЕННЯ

Резюме доповіді, виголошеної на I-ому семінарі ПКД

Виховні завдання

Українська родина на нових місцях поселення має ті самі функції, що і її співмешканці, а крім того ще й додаткові виховні завдання. Доводиться передавати вартості нашої культури в незнайомому (для батьків), а то й ворожому докільлі. Треба свідомо вирішати, що саме з предківських традицій та елементів культури затримати і в який спосіб це осягнути, теж які вартості докільля прийняти, які старатись відкинути.

Методика

Різні вікові групи вимагають різного підходу. Треба дбати, щоб впливи культур себе взаємно не конфронтували, а доповняли. Найкращі успіхи мають родини, де батьки разом з дітьми читають, удосконалюють мову, слідкують за подіями в Україні.

Наставлення уряду і співмешканців

Урядові чинники до нових поселенців назагал прихильні, але чи українці затримають свою національну ідентичність, залежить виключно від нас самих. Тепер менше звертають увагу на економічну роль імігранта, а більше на його вклад в усі ділянки життя країни. Дуже позитивним уважають явище приналежности до якоїсь суспільної групи — громади і немає вже тиску на цілковиту асиміляцію.

Поселенці і політичні емігранти

Основна маса імігрантів — це поселенці, які з часом денационалізуються, хоч в рамках етнічної групи стараються затримати культурні надбання, привезені з України. Наш народ на рідних землях не може розвиватися природним способом, тому є велика потреба людей та осередків, які могли б розвивати і творити українську культуру.

Українці в громаді і поза нею

Виховання нових поколінь вимагає зусилля і часу від обох батьків. До помочі є різні громадські установи, які, однак, не раз вимагають зміни організації чи методу праці. Велика потреба вчителів та провідників молоді, які ставали б ними не випадково, а як наслідок планового вишколу.

Не всі мають змогу (через віддаль замешкання) або охоту брати участь в організаційному житті. Тому не можемо обмежуватися до праці в поодиноких громадах, але мусимо підшукувати зайняття різної форми, які притягали б усіх людей української національності — тих, які українською мовою не володіють, і тих, які її опановують і стають творчими працівниками на полі нашої культури, партнерів і дітей мішаних подруж, молодих людей у часі студій і далеко віддалені родини.

Від Редакції:

Поміщуючи це резюме, заохочуємо наших читачів висловлюватися в окремих статтях на тему заторкнених проблем. Тому, що справ, зв'язаних з українською родиною у нових місцях поселення, є так багато, як і в самому житті, добре було б, коли б якнайбільше читачів про це висловилося. У чергових числах міститимемо статті на ці теми.

ХРОНІКА

Тоня Горохович

МІЖКРАЙОВА ПЛАСТОВА ЗУСТРІЧ

на Батурині біля Монтреалю в Канаді від 23 до 31 липня 1967 року

МЕТА

Батуринська, дев'ята з черги, пластова зустріч у Північній Америці відбувалася під гаслом "З минулим у майбутнє до нових завдань!", що його взяла собі КПСтаршина Канади в 1967 році для праці у зв'язку із трьома ювілеями: 50-річчя відновлення української державности, 55-річчя Пласту та 100-річчя Канади. Пов'язання цих ювілеїв виправдувалося шуканням у мину-

лому України, зокрема в найновішій її добі, у минулому Канади, такому багатому на творчі зусилля її мешканців, тих засобів для плекання духовної краси і глибокого сенсу життя, якими домагались досягнення своїх ідеалів найкращі люди обох країн. Віра і запал до життя, що були прикметними творцям державности України і Канади, залишаються повсякчасно і для пластуництва основними вартостями. Бож не ліниві, духовосонні, егоїсти, що хочуть від життя лише приємностей, що не люблять обов'язків, будуть виповняти нашу добу новими подіями, гідними цих трьох великих ювілеїв. А життя нових пластових поколінь поза межами України у країнах, де нікому не накидають поглядів, не визначають вузьких життєвих шляхів, не ставлять трафаретних життєвих завдань, незгідних із переконанням, не тільки зобов'язує, але й дає великі можливості найусебічнішого розвитку духовности кожної особовости.

Батуринська зустріч була особливою не тільки своєю програмою, але і складом своїх учасників. Це була юнацька зустріч у повному сенсі цього слова. Її виховні цілі — це не тільки цілі кожної пластової зустрічі, але й намагання пластових проводів у Канаді й США дати юнацтву нагоду для святкових переживань, що пов'язані не тільки ідейними заложеннями ювілеїв, але й місцем у поблизу ЕКСПО, яке є символом людини та її світу. Відвідування ЕКСПО дало нагоду пластовому юнацтву зустрітися безпосередньо з проблемою України на тлі світових подій, порівняти здобутки і перспективи українства у світі з можливостями розвитку інших націй. Увесь цей досвід має для молоді велике виховне значення.

Спільні ж святкові переживання та перебування на Зустрічі чи то при нагоді відкриття і закриття МПЗ, чи за публічних виступів на ЕКСПО і на Дні Української Молоді в Оттаві, чи під час ватер та інших таборових занять, стають цінним духовим здобутком, який лучить молодь з організацією, з народом, їх ідеями, стають виразом її духовности, суттю її національних переконань.

УЧАСНИКИ

На МПЗ було 536 учасників з Канади (282 пластуни і 254 пластунок) з усіх дев'яток канадських осередків, 805 (414 пластуни і 391 пластунок) з 24 на всіх 30 осередків у США, були і представники з Великобританії — 1 пластун і 1 пластунка та 1 юначка з Франції, — разом зареєстровано 1344 учасників. Серед учасників було провідників 123, у тому 1 юнак (займався філателією), 80 членів УСП (35 пластуни і 45 пластунок), 33 сеньйори (23 сеньйори і 10 сеньйорок) та 6 членів Пластприятя.

Цікавим показником для характеристики складу учасників МПЗ є такі статистичні дані: на 10 членів головного проводу — 1 старший пластун і 9 сеньйорів, на 42 виховників у таборі пластуни — 33 старших пластуни і 9 сеньйорів, на 50 виховниць у таборі пластунок — 41 старших пластунок та 8 сеньйорок. Серед інструкторського складу — осіб, які підготували і відповідали за окремі ділянки МПЗ: 2 старші пластуни, 5 старших пластунок, 1 юнак і 10 сеньйорів (у тому 5 членів редколегії одноднівки МПЗ), 2 отці

капеляни, 7 пластових приятелів. У діловому комітеті підготовки МПЗ працювали два роки: 4 члени Пластприятя, 4 сеньйори, 3 старші пластуни і 1 старша пластунка — усі з Монтреалю.

З повищих статистичних даних можна зробити узагальнення, що всі відповідальні виховні пости на МПЗ майже повністю були в руках старшого пластуництва. Тільки пости кошових — 4 у таборі юнаків і 4 у таборі юначок, займали пластові сеньйори. Бунчужні, зв'язкові, інструкторки і члени булав — усі ці функції виконувало старше пластуництво у багатьох випадках з повною посвятою. Приемно було зустрічатися з молодією зміною при праці, бути свідком того в багатьох випадках, коли молоді самі зголошувалися до обов'язків, беручи добровільно на себе різні ділянки відповідальної праці (служба порядку, теренові ігри, спеціалізаційне пластування, підготовка ватер, виступу на ЕКСПО чи видання одноднівки "Сонце крізь дощ". Проявів занедбаня обов'язків майже не було, поминаючи один випадок.

Якщо мова про характеристику юнацтва під час МПЗ, то слід з гордістю підкреслити, що юнацтво виявило себе здисциплінованим, витривалим на невгоди, здібним на зусилля, було амбітним у змаганнях. Під час Зустрічі не було виявів непластової постави, не було драстичних провин чи кар. Навпаки, серед юнацтва були численні докази того, що молодь має здорові амбіції і шляхетні бажання. Навіть такі завваги гостей щодо браку виробленої і бадьорої постави серед юнаків під час маршування на відкритті МПЗ, бо юнаки на багато гірше репрезентувались від юначок, уже за кілька днів підготовки до виступу на ЕКСПО стали неактуальними.

Дисципліна юнацтва виявилась особливо чітко під час трудних обставин таборування за виїнятково дощової погоди. Невгоди через часті зливи надробляло юнацтво гумором, як от хоч би під час ватри, коли потрактовано нову порцію дощу як одну з точок "Чорноморців" і "Чорноморських хвиль".

ПРОГРАМА

Основними елементами зайнят на МПЗ були: святкові ватри, теренові ігри, спортові змагання, відвідування ЕКСПО і участь у програмі виступу української молоді на терені ЕКСПО, спеціалізаційне пластування. Поза програмою МПЗустрічі, але як її вислідна, був і День Української Молоді в Оттаві, у програмі якого була зустріч з генерал-губернатором Канади Ексц. Р. Міченером, з прем'єром Л. Пірсоном, відвідання парламенту і резиденції генерал-губернатора, складення вінка біля пам'ятника Незнаного Воєка і відслонення пропам'ятної таблиці у честь сторіччя Канади і вкладу українців у її розбудову, що її уфундувати українські молодечі організації Канади, та дефілада вулицями столиці.

Святкові ватри були присвячені: 50-річчю відновлення Української Держави, 55-річчю Пласту та 100-річчю Канади. Першу ватру підготвила і проводила КПСтаршина США, другу Курінь УСП-ок "Шестокирили" під проводом ст. пл. Мотрі Грушкевич, а третю — КПС Канади, творцем і організатором якої був мгр. Орест Павлів. Ватри були підготовані дуже старанно, видно було вклад зусиль, намагання включити у виконання програми цілі гурти вико-

навців, використати якнайбільше зовнішніх ефектів та ідейних задумів. На підвищення першої ватри при подаванні перегляду історичних подій, які довели до відновлення державности України, використані були живі коні з козаками-іздцями, гучули з трембітою. Вдалою була ватра 50-річчя Пласту завдяки старанній підготовці всього, побудови програми, виконання, технічних засобів. В усьому цьому було багато творчої інвенції "Шестокрылих", вони зуміли створити мистецький вираз ватри, атмосфера якої магічною силою діяла на учасників. Літературний матеріал у тексті, світляні, звукові та зорові ефекти, сам вимисел побудови чотирьох вогнищ для того, щоб якнайбільше учасників могло піддатись чарові полум'я — все це було поєднане тією незвидною силою, яка плывла із задуму — зобразити вартість пластової ідеї у житті української молоді.

Подібною ватрою щодо солідности підготовки і цілого мистецького її виразу була і ватра 100-річчя Канади. У її виконання були виключені групи виконавців. Вони репрезентували окремі ділянки культури, якими українці у Канаді уклали свою частку у загальну скарбницю культури цієї країни. Видні символи, такі як от: соняшники, книги, хорівід, кобзар з бандурою, стріляння з рушниць, зубчасте коло, смолоскипи чи сніп пшениці, сполучені з мистецьким текстом і зі збагаченням живого образу щораз то новими елементами, допомогли глядачам пізнати історію і зміст української культури в Канаді.

Виступ на ЕКСПО відбувся 29 липня при винятково гарній погоді. 280 учасниць у барвистому народньому одягу на тлі свіжої зелені парку чудово вивели веснянки. Мило вражали глядачів архаїчні мелодії веснянок, естетичні рухи та краса одягу. За виступ юначок на ЕКСПО відповідала ст. пл. Маруся Зобнів із Торонта. 300 юнаків в одностроях справно і гарно виведено уставкою на трибуні створили живу картину, яка символізувала вклад українців з окремих провінцій Канади у різні ділянки економічного, культурного і політичного життя країни. Перегляд цього вкладу ілюстрували не тільки картини, моделі й природні продукти (герби провінцій Канади, модель нафтового шибу, сніп пшениці, образ української церкви в Канаді) але і багато прапорів — національний України і Канади, пластові та кольорові прапорці ЕКСПО. Усе це творило мальовничу і вимовну символічну картину. Пл. сен. Олексій Сагадаківський із Торонта оформив і провів цей виступ.

Вертаючись з ЕКСПО, юнацтво, підбадьорене успіхами, маршувало площами Світової Вистави до поїздів, виспівуючи і дивуючи населення своєю організованістю, кількістю, красою і бадьорістю пісень.

Спортові зайняття, у яких брало участь усе юнацтво, а які закінчились елімінаційними змаганнями за першості у різних ділянках легкоатлетики, дали юнацтву багато гарту і стимулу до дальших спортових зайнятть. Змагання переводила комісія під проводом: п. Ярослава Кривоноса, мгр. Володимира Кузя та пл. сен. Степана Геник-Березовського із Торонта при співучасті старшого пластуна як суддів. Спорт у зайняттях таких пл. станиць, як Дітройт, Торонто, Вінніпег, починає набирати ваги, бо ж юнацтво із цих станиць здобуло добрі успіхи.

У перших чотирьох днях МПЗ чергувалися одне за одним заняття — теренові ігри, відвідування ЕКСПО, спорт і спеціалізаційне пластування. По два коші кожного дня виїжджали на ЕКСПО, інші шість відбували теренові ігри, спорт і спеціалізаційне пластування. На терені МПЗ було мале озеро з вітрильником, літак, і при їх допомозі демонструвались різні форми морського та літунського пластування. Відповідальними за теренові ігри були: ст. пл. Тарас Лиськевич (Чикаго) з 35-тим Підг. Куренем УСП-ів та ст. пл. Таня Бойко і Оксана Галькевич ("Ті, що греблі рвуть"). Спеціалізаційне пластування проводили "Чорноморці" під проводом пл. сен. Б. Гурана з Рочестеру та ст. пл. Зені Смішкевич з Нью-Йорку.

ВИСНОВКИ

Закінчення МПЗ відбулося погідного пополудня 30 липня. Струнками і численними рядами виходили юначки, юнаки та їхні безпосередні провідники — старші пластунки і старші пластунки за здобутими нагородами і відзначеннями. Спортівці здобули багато грамот, відзнак і трофеїв, окремі гуртки та курені відзначення за пластову поставу, старше пластунство за успішне виконання своїх діловодств. Вигунами та оплесками радості реагували лави юнаків чи юначок, коли їхні провідники діставали свої відзначення чи призначення. А це ж те найцінніше, що хотіла досягнути МПЗ: дати юнацтву радісні переживання, що плывуть із зусиння над поборюванням перешкод, почуття дружби і шляхетність призначення іншим здобутих нагород, дати атмосферу приналежності до великої пластової родини. А в цілому виповнити у пластовому житті всіх учасників МПЗ споминами такі дні, за якими тужиться, до яких звертається згадкою як до джерела втіхи, віри, сили і глибокого вдовolenня. МПЗ дала це все багатьом провідникам. Сподіваємося, що була вона і для молоді нагодою для збагачення своєї пам'яті гарним, будучим і непромінаючим.

ПОЧЕСНА ПРЕЗИДІЯ МІЖКРАЙОВОЇ ПЛАСТОВОЇ ЗУСТРІЧІ

**Міжкrajова Пластова Зустріч 1967 р. на Пластовій Оселі "Батурич"
відбулася під почесним патронатом
Його Ексцеленції Г. ЛЯПОЙНТА — Губернатора провінції Квебек**

**

*

Пл. сен. д-р Олександр ТИСОВСЬКИЙ
Засновник Пласту

Блаженніший ІЛАРІОН

Митрополит Української Православної Церкви у Канаді

Високопреосвященніший Кир МАКСИМ

Митрополит Української Католицької Церкви у Канаді

Високопреосвященніший МИХАІЛ
Архієпископ Української Православної Церкви у Канаді, Східня Епархія
Преосвященніший Кир ІЗИДОР
Єпископ Української Католицької Церкви у Канаді, Східня Епархія
Всесвітлішний о. прелат пл. сен. д-р Василь КУШНІР
Президент Централі Комітету Українців Канади
Пл. сен. д-р Юрій СТАРОСОЛЬСЬКИЙ
Голова Головної Пластової Ради
Пл. сен. Юрій ФЕРЕНЦЕВИЧ
Голова Головної Пластової Булави
Достойний сенатор проф. д-р Павло ЮЗИК, Оттава
Достойний посол Михайло СТАР, Оттава
Достойний посол Микола МАНДЗЮК, Оттава
Директор Євген БОРИС — почесний член Пласту в Канаді
Проф. Зенон ЗЕЛЕНИЙ — почесний член Пласту в Канаді
Редактор Василь ЛЕВИЦЬКИЙ — почесний член Пласту в Канаді

ПРОВІД М. П. ЗУСТРІЧІ

1. ГОЛОВНИЙ ПРОВІД:

Комендант — пл. сен. Микола Світуха, Оттава,

Заступники коменданта:

1. програма — пл. сен. Ярослав Лучкань, Гартфорд,
2. виховання — пл. сен. о. Володимир Івашко, Саскатун,
3. Діловий комітет зустрічі — інж. Йосип Роніш, Монтреаль,
4. репрезентація — пл. сен. Василь Палієнко, Торонто,
5. " — пл. сен. Василь Янішевський, Торонто,
6. організація — пл. сен. Антонина Горохович, Торонто.

Капелани: католицького віровизнання — о. Василь Бринявський, Мон-треаль, православного віровизнання — о. Олександр Костюк, Монтреаль.

Головний бунчужний — пл. сен. Богдан Ковалюк, Монтреаль,

Головний писар — пл. сен. Павло Дорожинський, Нью-Йорк,

Головний інтендант — пл. сен. Роман Бойко, Монтреаль,

Лікарська опіка — ст. пл. д-р Ігор Луговий, Монтреаль.

II. ПРОВІД ПЛАСТУНІВ:

Комендант — пл. сен. Мирон Баб'юк, Рочестер,

Заступник к-та — ст. пл. Тарас Климкович, Чікаго,

Бунчужний — ст. пл. Борис Павлюк, Мілфорд,

Писар — ст. пл. Ярослав Гарасимів, Принстон,

Інтендант — пл. сен. Орест Костецький, Брентфорд,

Лікар — пл. сен. д-р Іван Войчишин, Оттава.

Перший кіш пластунів:

Кошовий — пл. сен. Орест Джулінський,
Бунчужний — ст. пл. Леонід Терпляк,
Писар — ст. пл. Юрій Микитин,
Інтендант — ст. пл. Ігор Томків,
Санітар — ст. пл. Роман Федина, всі п'ять із Торонта.
Зв'язкові: пл. сен. Богдан Пендзей, пл. сен. Ярослав Базюк, пл. сен. Борис
Гуль, усі три з Торонта, пл. сен. Роман Самотулка, Гамільтон.

Другий кіш пластунів:

Кошовий — ст. пл. Ярослав Вовк, Саскатун,
Бунчужний — ст. пл. Лев Чировський, Ньюарк,
Зв'язкові: ст. пл. Ігор Гаврачинський, Вінніпег, ст. пл. Мирон Базюк,
Едмонтон, ст. пл. Юрій Савчин, Нью-Йорк.

Третій кіш пластунів:

Кошовий — ст. пл. Юрій Кузич, Чікаго,
Бунчужний — сп. пл. Антін Колтунюк, Денвер,
Писар — ст. пл. Тарас Лиськевич, Чікаго,
Інтендант — ст. пл. Богдан Матусяк, Чікаго,
Санітар — ст. пл. Богдан Плешкевич, Чікаго.
Зв'язкові: ст. пл. Остап Кашуба, Чікаго, ст. пл. Ростислав Клюковський,
Чікаго, ст. пл. Анатолій Кардашинець, Пассейк, ст. пл. Руслан Расяк,
Нью-Йорк, ст. пл. Олег Павлюк, Коговз.

Четвертий кіш пластунів:

Кошовий — пл. сен. Ігор Король, Дітройт,
Бунчужний — ст. пл. Роман Завадович, Чікаго,
Писар — ст. пл. Андрій Бойкевич, Чікаго,
Інтендант — ст. пл. Олег Гановський, Чікаго,
Санітар — ст. пл. Тиміш Трусевич, Чікаго.
Зв'язкові: ст. пл. Аскольд Татарський, Дітройт, ст. пл. Юрій Саєвич,
Чікаго, ст. пл. Андрій Дурбак, Чікаго, ст. пл. Мирон Стахнів, Чі-
каго, ст. пл. Ярослав Салаяк, Гартфорд.

П'ятий Кіш УСП-ів:

Кошовий — ст. пл. Віталій Галич, Бінгемтон,
Бунчужний — ст. пл. Іван Бережницький, Філадельфія.

III. ПРОВІД ПЛАСТУНОК:

Комендантка — ст. пл. Уляна Баб'юк, Рочестер,
Заступниця к-тки — ст. пл. Віра Гумницька, Вінніпег,
Бунчужна — ст. пл. Галка Горбань, Монтреаль,
Писарка — ст. пл. Дарія Лада, Торонто,
Інтендантка — ст. пл. Галина Гнат, Ютіка,
Лікар — д-р Степан Кучменда, Торонто,

Медсестра — пл. сен. Оксана Паращак, Великобрітанія.

Перший кіш пластунок:

Кошова — пл. сен. Рома Ганківська, Торонто,

Заступниця — ст. пл. Люба Зобнів, Торонто,

Бунчужна — ст. пл. Мотря Грушкевич, Клівленд,

Писарка — ст. пл. Дарія Малецька, Торонто,

Інтендантка — ст. пл. Лариса Підгайна, Торонто,

Санітарка — ст. пл. Марія Квіт, Клівленд.

Зв'язкові: ст. пл. Віра Маланчій, ст. пл. Ірка Свергун, ст. пл. Марія Бучинська, ст. пл. Оксана Вітер, усі чотири з Торонта.

Другий кіш пластунок:

Кошова — пл. сен. Соня Скрипник, Ріджайна,

Заступниця — пл. сен. Юлія Войчишин, Оттава,

Бунчужна — ст. пл. Христя Спольська, Торонто,

Писарка — ст. пл. Ірина Кунда, Едмонтон,

Інтендантка — ст. пл. Оля Гарас, Ст. Кетерінс,

Санітарка — ст. пл. Ірина Тершаковець, Торонто.

Зв'язкові: ст. пл. Марія Горбай, Едмонтон, ст. пл. Тереза Баран, Саскатун, ст. пл. Дарія Путикевич, Пассейк, пл. сен. Марія Феник, Монреаль.

Третій кіш пластунок:

Кошова — пл. сен. Марія Баранська, Йонкерс,

Бунчужна — ст. пл. Леся Пісецька, Балтімор,

Писарка — ст. пл. Оля Кіра, Йонкерс,

Інтендантка — ст. пл. Любомира Іваницька, Акрон,

Санітарка — ст. пл. Христя Білинська, Філадельфія.

Зв'язкові: ст. пл. Богданна Гапій, Сиракузи, ст. пл. Леся Струж, Бостон, ст. пл. Міма Коропей, Бінгемтон, ст. пл. Христя Швед, Філадельфія, ст. пл. Марія Сухарчук, Лорейн, ст. пл. Людмила Воронка, Кліфтон.

Четвертий кіш пластунок:

Кошова — пл. сен. Стефа Король, Дітройт,

Бунчужна — ст. пл. Ірина Граб, Бінгемтон,

Писарка — ст. пл. Лариса Микита, Клівленд,

Інтендантка — ст. пл. Оля Галич, Бінгемтон.

Зв'язкові: ст. пл. Зірка Пашчин, Лорейн, ст. пл. Анна Богай, Дітройт, ст. пл. Роксоляна Филипович, Чікаго, ст. пл. Анна Павлів, Коговз, ст. пл. Аркадія Мельник, Колумбус, пл. сен. Оксана Бережницька, Боффало.

П'ятий Кіш УСП-ок:

Кошова — ст. пл. Оріса Сілецька, Лорейн,

Бунчужна — ст. пл. Ірина Дурбак, Чікаго.

IV. РЕФЕРЕНТИ ДІЛЯНОК ПРОГРАМИ:

- Спеціалізаційне пластування — пл. сен. Богдан Гуран, Рочестер, і ст. пл. Зена Смішкевич, Савт Орендж,
Служба порядку — ст. пл. Віталій Галич, Бінгемтон,
Виступ на Експо — пл. сен. Олексій Сагайдаківський, Торонто, і ст. пл. Маруся Зобнів, Торонто,
Теренова гра пластунів — ст. пл. Тарас Лиськевич, Чікаго,
Теренова гра пластунок — ст. пл. Таня Бойко, Торонто, і ст. пл. Оксана Галькевич, Коговз,
Пошта і філателія — пл. розв. Юрій Павлічко, Рочестер,
Комісія спортових змагань — п. Ярослав Кривоніс, пл. сен. Степан Генник-Березовський, мгр. Володимир Кузь — усі три з Торонта.
Преса й інформація — пл. сен. Роман Сенчук, Вінніпег, пл. сен. Ольга Кузьмович, Бабилон, пл. сен. д-р Микола Кузьмович, Бабилон, пл. сен. Роман Волчук, Ньюарк, пл. сен. Юлія Войчишин, Оттава, ст. пл. Оксана Борис, Торонто.
Фотографія — пл. сен. д-р Іван Войчишин, Оттава.
Технічні споруди під час масових виступів — інж. Аскольд Ганківський, Торонто.

V. ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ МПЗУСТРІЧІ:

- Голова — інж. Йосип Роніш,
1-ий заступник голови — пл. сен. Євген Ващук,
2-ий заступник голови — Михайло Лебідь,
Секретар — ст. пл. Ярослав Максимків,
Фінансовий референт — пл. сен. Дмитро Попадинець,
Головний інтендант — пл. сен. Роман Бойко,
Розбудова оселі — Микола Мартин,
Зв'язок — ст. пл. Андрій Роніш,
Референт транспорту — ст. пл. Ігор Гладилевич,
Опіка над гостями — пл. сен. Адольф Гладилевич,
Референт здоров'я — ст. пл. д-р Ігор Луговий,
Референт духовної опіки — Дам'ян Кравець, усі з Монреалю.

VI. КОМІТЕТ "ДНЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ" В ОТТАВІ:

- Голова — пл. сен. д-р Іван Войчишин,
Заступник голови — пл. сен. Анатолій Криворучко,
Секретар — пл. сен. Юлія Войчишин,
Референт зв'язку — Степан Яворський,
Референт преси — Олег Чумак,
Референт транспорту — інж. Степан Бровчук,
Член комітету — пл. сен. Микола Світуха, усі з Оттави.

Умовини і перспективи пластової праці в поодиноких країнах поселення

Нав'язуючи до інформаційних доповідей представників наших крайових пластових старшин, виготовлених для першої сесії Пластового Конгресу Другого (дивись попереднє число "Пл. Шляху" стор. 47-61), містимо матеріал про Аргентину, виготовлений на основі доповіді на цю ж сесію. — Редакція.

Михайло Василик

ПЛАСТ В АРГЕНТИНІ

Однією із шістьох країн у вільному світі, у яких діє Пласт, є Аргентина. Справді глибоке, не декларитивне бажання пластового активу зберегти пластову єдність — ідейну та організаційну — вимагає точної інформації про дійсність життя пластування у різних країнах.

Тож і не диво, що програмова комісія Пластового Конгресу Другого визначила як одну із точок нарад саме зібрання інформації про працю Пласту і її гто у різних країнах. Цей факт треба вважати першим успіхом цього Конгресу. Ідеться ж бо про "бути чи не бути" не тільки пластовій організації, але й усій українській громаді в діаспорі.

Аргентинське середовище і Пласт

Вік української іміграції в Аргентині — 50 років. Українці почали приїздити до Аргентини від 1897 року. Можна помітити три головні іміграційні періоди: 1897—1914, 1922—1939 і 1948—1950 рр.

Сьогодні живе в Аргентині понад 200 тисяч українських поселенців і їх нащадків. Головними місцями поселення є передусім Буенос Айрес (місто і околиця), а потім провінція Міссіонес, Чако, Мендоза, а невелика кількість живе і в інших місцевостях.

Імігранти першого періоду — це майже виключно галицькі селяни. Групами родин, часто із власним господарським реманентом, а через те почувуючись самопевніше, вони оселились у провінції Міссіонес, висуненій найдалі на північ. Із цього часу існує колонія українців у Буенос Айрес і в околиці. Ці імігранти здебільшого працювали на фабриках.

Поселенці другого періоду були більш зрічковані. Крім галичан, тут були волиняни і поліщуки. Вони осіли в Чако і Мендозі як хлібороби. Серед цієї групи імігрантів були т. зв. "тимчасові емігранти", які як самітні особи чи бездітні подружжя, переважно селяни, заробивши трохи грошей, планували вертатися додому. Також прибула в цей час деяка кількість інтелігентів, зокрема військовиків і трохи професіоналістів, що шукали праці поза рідними землями. Вони оселялися головним чином у Буенос Айрес, щоб мати змогу слідкувати за ходом подій світу.

Іміграція третього періоду майже стовідсотково політична. Вона складається з усіх прошарків суспільства, походить з усіх земель України. Місцем осідку вибрала Буенос Айрес.

Коли дивитись очима соціолога, то наша іміграція в Аргентині не добилася поважніших економічних успіхів. У містах більшість наших людей працюють як кваліфіковані робітники, часто на відповідальних становищах. Більше популярними є купці, ремісничі заклади і невеличкі промислові підприємства. З інтелігентських фахів (хоч в Аргентині все навчання дармове) — всього кілька лікарів і адвокатів, на провінції трохи більше учителів і священників. Фахівці з європейськими студіями не працюють за фахом (ностріфікаційна процедура тут дуже скомплікована), вони стали переважно купцями. Тепер ряди професіоналістів поповнюються молодими фахівцями.

Суспільно-громадське життя зосереджене біля найстаршої організації "Просвіта" із централею в Буенос Айрес і філіями по більших скупченнях. Крім "Просвіти", діють ще "Відродження" і "Сокіл". З приїздом останньої іміграції постав цілий ряд нових товариств. З молодечих організацій існує СУМ при "Просвіті" і при "Відродженні", Пласт та ще деякі. Діє Педагогічна Громада, яка до певної міри об'єднує недільні Рідні Школи, що існують при церквах і товариствах. Появляються два тижневики: "Українське Слово" — орган "Просвіти" і "Наш Клич" — орган "Відродження", є і гумористична "Мітла". Пласт має свою сторінку у "Нашому Кличі" і "Українському Слові". Виходять також релігійні журнали: католицьке "Життя" і православний "Дзвін". Все громадське життя об'єднане в Українській Центральній Репрезентації.

Для повноти образу середовища, в якому діє Пласт, треба подати ще деякі інформації про політику аргентинського уряду щодо іміграції.

Велика кількість імігрантів, які напливали до цієї країни в роках 1856—1950, а які становили 30—35% цілого населення (у столиці цей відсоток доходив до 50), постійно насторожує автохтонів, які бояться активного іміграційного елементу. Крім цього, у них чітко виступають намагання прискіпшеним темпом створити аргентинську націю. Ці намагання особливо виразні у програмах і формах шкільного життя, а також у певній дискримінації чужинців. Військова, дипломатична, а навіть державно-адміністративна ділянки обмежені для уродженців Аргентини. Імігрантські організації часто є під наглядом поліції, є випадки й розв'язання їх.

Загальноаргентинське населення можна поділити на п'ять основних прошарків: висока класа, старі аристократи (0,2%) — в їх руках високі державні пости, вище-середня (3,2%) — це професіонали і підприємці, державні урядовці, нижче-середня (35,1%), в якій купці, менші підприємці, професіоналісти. Тут належать майже повністю імігранти та їх нащадки. У них ідеал — гуляче життя і матеріальні вигоди. Найбільшою класою є робітничка (57,5%), куди входять робітники із міст і дрібні землевласники, купці, ремісники, нижчі урядовці, убогі (4%) — це поденні робітники у сільському господарстві, міська найнижче платна робоча сила.

Українці належать переважно до робітничої класи, за винятком кількох одиниць, які пробились до нижче-середньої. Іміграційна українська маса

чимраз більше матеріалізується, байдужіє до національних справ. Молодь найчастіше не признається до свого українського походження. Школа, товариство, дільничні клуби дуже часто відривають її від середовища батьків. Часті випадки мішаних подруж раніше чи пізніше завершують асиміляційний процес. Батьки дуже часто не відчужають або не розуміють небезпеки, яка криється в тому, а громадські діячі тратять сили й енергію на дрібні громадські спори і також не мають сили ані змоги займатися ще й справами молоді.

Чи можливо і доцільно боротися з асиміляцією?

Як в інших країнах, так і в Аргентині є багато дискусій на тему асиміляції серед провідників громадського життя. Погляди на цю справу зводяться до двох суперечностей: асиміляція неминуча і через те зайвою є всяка їй протидія, і погляд, що асиміляція не є аж така небезпечна, все залежить від волі батьків і самої молоді.

Обидва погляди надто спрощені. Явище асиміляції надто скомпліковане і загальне тепер у світі. Йому повинні присвятити якнайбільше уваги наші соціологи. Сьогоднішній світ вимагає чимраз глибшого знання в усіх ділянках, а тим більше у суспільному житті. Нам треба ідеалу українця, вихованого поза Україною.

Адже цілий ряд соціологів (Парксон, Еріксон, Елькін) звертають увагу на значення усіляких соціальних явищ, що мають вирішальний вплив на форми пристосування дитини до суспільства. Це тільки підтверджує важливість таких інституцій, як родина, церква, товариство ровесників, організації і т. п. Пл а с т поруч із домом, церквою, українською школою, з його далекойдучими цілеспрямованими напрямними в діяльності може зберігати українську молодь перед асиміляцією. Загальноукраїнські надбудови, як от Світовий Союз Українців, зв'язок з Україною, широка видавнича діяльність — все це запоруча успіху.

Можливості дії Пласту

Довкілля, серед якого доводиться діяти Пластові в Аргентині, дуже непоказне. У першу чергу перешкодою є те, що українська громада малочисельна, селекція молоді через це невелика. В Буенос Айрес і околиці живе приблизно 60 до 80 тисяч українців, з того приблизно четверта частина не признається до свого українства. Інша трудність — у низькому економічному рівні, у великому розпорощенні та у браку інтелігенції.

Пластове життя концентрується виключно у столиці. Спроби вийти поза її межі не дали успіхів. Пластова програма вимагає певного знання та підготовки і для звичайної робітничої чи селянської спільноти, у повному розумінні того слова, не надається,

Труднощі праці ще в тому, що через постійний вплив інтелігенції у інші країни бракує виховників. Також дуже від'ємно відбивається фізична неможливість стосувати селекційну методу серед пластунства, бо політика "прикрічування шруби" майже нереальна. Все ж таки вигля-

дає, що на довшу мету ця політика принесла б більше користі, ніж утрати.

Та найдошкульнішою перешкодою у дії Пласту є брак хоча б мінімального знання українознавства. Недільні Рідні Школи стоять на низькому рівні, бо навчання обмежується тільки до рівня народної школи. Спроби завести середньошкільні курси українознавства не вдалися. Цього ж року з ініціативи владики Сапеляка і нашого пл. сен. Б. Галайчука відновлено знову середньошкільні курси з досить добрим успіхом спочатку та доволі слабким закінченням. Молодь не любить учитися, а батькам — видно — байдуже. Також не дописала пластова молодь.

Немає поважних проблем із 12-ою точкою пластового закону. Трапляється рідко, що хтось із пластової молоді вип'є чи закурить.

Велика трудність у веденні нормальної праці — це труднощі з приїздом на пластові заняття (велике віддалення і кошти транспорту).

У таких обставинах пластова молодь своєю приналежністю до організації виявляє чималу духову силу. Тільки єдиний Пласт зумів утриматися на протязі 16 років, працюючи безупинно над вихованням молоді, тоді як спроби творити інші виховні товариства молоді, на жаль, на довшу мету не витримали життєвої проби. Це цінить належно наша громада, і тому наш Пласт в Аргентині втішається повагою і признанням серед усіх наших товариств, навіть конкуренційних. Бо, не дивлячись на всі свої недоліки, добро України лежить таки на серці нашим поселенцям в Аргентині.

Організаційний стан Пласту в Аргентині

Осідком Крайової пластової старшини є Буенос Айрес. Організація відбула дотепер шість крайових з'їздів. Тепер її очолюють: а) Крайова пластова рада: пл. сен. д-р Богдан Галайчук, пл. сен. Іриней Липинський, пл. сен. Дарія Філь і ст. пл. Маруся Литвин, б) Крайова пластова старшина: пл. сен. Ростислав Ільницький (голова), пл. сен. Михайло Василик (заступник), ст. пл. Тарна Ямнюк (писарка), ст. пл. Марія Караван (референтка фінансів), ст. пл. Володимир Іваник (комендант пластунів), ст. пл. Гануся Моссора-Юзва (комендантка пластунюк).

Стан членства: 165 членів, у тому 18 сеньйорів, 29 старшого пластунства, 46 новацтва, 72 юнацтва. Пласт діє у чотирьох місцевостях.

При КПС діє також три комісії, що підготовляють матеріали для Пластового Конгресу Другого: ідеологічна, методологічна та асиміляцій. У висліді праць цих комісій і є оці ствердження:

1) Виховні дії Пласту пов'язані з такими передумовами: збереження української мови, потреба шкіл, національного обличчя нашої церкви, співдії з Пластом усіх громадських установ і організацій.

2) Існує велика криза між генераціями: батьки і всі старші не розуміють молоді. Молодь думає дуже відмінними категоріями. Вона до всього ставиться критично, а оцінюючи відмінно від старших скалю вартостей, падає з ними в конфлікт. Щоб могли молодь виховувати, треба її знати і розуміти.

3) Підмічено ось такі основні риси сучасної молоді: а) молодь квестіонує авторитет як абстрактну річ. Авторитет респектує тоді, коли особа на даному пості діє правильно і заслуговує на той авторитет. б) Молоді не люблять стандарту, хочуть нового (формою більше, ніж змістом), більш пристосованого до часу. Категорично виступають проти українського гетто: домагаються організованих зв'язків із чужими групами. Відкидають романтику українського села, підсвідомо шукають за виявами культури на вищому рівні. Але це тільки усні заяви, самі ж не роблять нічого конкретного. В цьому місці вражає контраст: їх погляди назагал революційні, але ця революційність не віддзеркалюється в практиці. в) Зауважується брак ініціативи, молодецького пориву, енергії, ніби молоді думками, а старі духом.

4) Комісія пропонує такі аргументи у відповідь на питання про потребу боротьби з асиміляцією: а) ідеали свободи нашої батьківщини та справедливості потребують більше нашої посвяти, ніж Аргентина. б) Теорія диверсифікації культур: кожна окрема культура — це вклад у світову культуру, і це втрата для світу, якщо одна культура завмирає. Для Аргентини користь із того, що українці збагачують її культуру своїми елементами. Фахівці знання Східньої Європи можуть бути дуже корисними для Аргентини. в) Особиста користь: знання мов і культур підвищує духовний рівень людини. г) Молодь, що має почуття меншевартості, треба ознайомлювати із справжньою українською культурою та доводити її велику вартість. Правильно пояснювати причини низького культурного та економічного рівня наших селян в Аргентині.

У висліді досі сказаного про можливості дії Пласту в Аргентині пропонуємо таке:

1) Звернути увагу на спосіб думання нової генерації та пристосувати до цього методу праці.

2) Посилити акцію на громадському відтинку, щоб більше уваги громадянство віддавало вихованню молоді.

3) Сприяти всіма можливостями розбудові сітки Рідних Шкіл, гімназій та різного роду курсів.

4) Боронити становище, що культурний зв'язок з Україною на реальних базах конечний для утримання української еміграції.

5) Сприяти побудові всесвітньої сітки зв'язків між українцями на еміграції для координування та раціональнішого використання сил.

ПЛАСТ У США ПІСЛЯ 8-ГО КРАЙОВОГО З'ІЗДУ

Восьмий з черги Крайовий Пластовий З'їзд у США відбувся цим разом у Клівленді, Огайо 15 і 16 квітня ц. р. Участь у з'їзді взяли 189 уповноважених делегатів та 50 гостей із 30 пластових станиць на

терені США. Діяльність крайової пластової старшини за останні два роки подано всім зацікавленим завчасу у формі друкованого звіту, який одержали всі делегати та проводили станиць. Це вможливило учасникам

приступити відразу до ділових нарад, дискусії та ухвалення абсолютної уступаючої КПС.

Звіт показав зріст членства цієї найбільшої у вільному світі пластової організації до 4.240 осіб, як також оформлення двох нових пластових станиць, з них одна на далекому Заході, у Лос Анджелес. Упродовж останніх двох років маладшаю і піднесено особливо стан вишколу пластових виховників через проведення ряду курсів на всі ступені КВ, як також вишколу таборевих провідників щорічними таборами "Лісової Школи". Велике значення для інтелектуального розвитку пластунок мали у звіттовому часі перші в історії Пласту табори, посвячені пізнанню української культури в усіх її ділянках, п. н. "Стежки культури", ініціаторами яких були курені УСП-ок та УПС-ок "Перші Стежі". Кожного літа на терені США таборувало понад 1500 учасників-пластунів і пластунок у 30 обласних та спеціалізаційних таборах. Для більшого зацікавлення пластунів (-ок) включено у спеціалізаційні табори, які досі були, до речі, лише водними, також науку літунства та гірське мандрівництво.

До завдань КПС в останньому часі належало також приготування та проведення 4-тих Зборів КУПО і Першої Сесії Пластового Конгресу Другого. Як бачимо, пластова діяльність у звіттовому часі могла похвалитися новими успіхами та неабиякою проробленою працею. Тому теж уступаючу КПС відпущено із признанням на внесок КППРади, яка могла перевірити її діяльність, та аклямацією учасників з'їзду, що мали нагоду познайомитися із друкованими звітами. Для корисного вповнення програми крайового з'їзду львину частину його часу посвячено на се-

мінарі із різними тематиками, яким могли делегати та гості прислухуватися залежно до своїх зацікавлень, як нпр., семінареві станичних, вишколові виховників та таборової акції.

На пленумі присутні заслухали дві доповіді, а це пл. сен. Т. Самутулки (на тему завдань Пластового Конгресу Другого) і пл. сен. О. Кузьмович про висліди праць студійної групи скавтингу у Великобританії.

У висліді пророблених праць поодиноких комісій з'їзду прийнято низку резолюцій, які проголошено в офіційному органі Крайової Пластової Старшини у США "Пластовий Листок". Новий провід обрано односторонно в такому складі: КППРада — пл. сен. В. Савчак (голова), д-р І. Карапінка (заступник), пл. сен. Т. Білостоцький, Т. Дурбак, С. Заполенко, А. Коренець, Я. Кристалович, В. Лучкань і М. Юзенів (члени), пл. сен. Т. Когут і Ю. Кузич (заступники.) — КППСтаршина — пл. сен. Я. Бойдунік (голова), пл. сен. В. Яворський (1-ий заступник), пл. сен. О. Кузьмович (2-ий заступник), пл. сен. В. Рак (3-ій заступник), пл. сен. Я. Лучкань (хкп-ів), пл. сен. Х. Навроцька (хкп-ок), пл. сен. Е. Бурачинський (голова КВ УПС), пл. сен. Л. Романків (ген. секретар), ст. пл. С. Луцька (секретар), пл. сен. О. Винник (діловод господарства), пл. сен. А. Мілянчик (діл. преси і видань), ст. пл. Я. Ставничий (діл. організації) інж. Р. Баранський (діл. Пластприятю), пл. сен. П. Наконечний (діл. членських внесків), пл. сен. І. Ісаїв (голова КТК). До складу новообраної КПС входить також як дорадник колишній голова КПС пл. сен. Ю. Ференцевич, як і парламентарист, пост якого ще не обсаджено.

Знаменним є, що обрана 8-мим Крайовим З'їздом КПС у США буде

працювати за новою внутрішньо-організаційною системою, яку вготувала окрема комісія під проводом пл. сен. Л. Романкова. У цій системі праця поділена на окремі сектори, а це: організації та зв'язку, виховний та господарський, якими проводять поодинокі заступники голови та відповідають перед пленумом за цілість праць секторів. Таким робом

будуть відтяжені завдання голови, який досі кермував цілістю праць КПС. Найближчі два роки покажуть, чи ця система дасть на цьому терені добрі висліди, одначе засяг завдань і зріст Пласту у США вимагав пристосувати нові загально прийняті методи організації побудови проводу.

ОК

З ДІЯЛЬНОСТІ ОП УПС У ТОРОНТІ

За ініціативою осередкового УПС у Торонті пл. сен. О. Сагайдаківського, ми посвятили в червні ц. р. одні ширші сходи членів ОП УПС нашому журналові "Пластовий Шлях", запрошуючи на них пл. сен. О. Тарнавського як члена редколегії і адміністратора "Пл. Шляху". Сходина ці переведено у формі інтерв'ю з пл. сен. О. Тарнавським, коротких доповідей пл. сен-ів І. Винницького та О. Хабурського, інтерв'ю з читачами "Пл. Шляху" та дискусії. І справді, історія "Пластового Шляху" є цікавою і бурхливою, як і життя і часи його творців і читачів. Ще в Україні в 1930 р. було вийшло троє чисел, на еміграції в Європі в 1950-их роках чотири, а останні шість чисел у Канаді. Цих останніх шість "канадських" чисел — це 400 сторінок друку, 66 корисних і цікавих статей, 50 авторів, у тому 10 членів старшого пластуництва. Це утішливий факт, що 10 молодих людей узялися за перо та занотували нам свої думки для нашої роздуми.

Чи "Пластовий Шлях" є корисний, важливий і потрібний? Безсумнівно, що так. В інтерв'ю з пл. сен. О. Тарнавським присутні довідалися, що "ПШ" — це причиною до нашої науки і культури. Це фо-

рум для кілької української думки у сферах виховування та самовиховування. Це комунікаційний засіб наших пластових організацій в різних країнах вільного світу та засіб порозуміння пластових проводів, що діють на різних континентах. Це хроніка нашої сьогоднішньої діяльності, яка служитиме майбутнім історичним дослідникам джерелами про наші сьогоднішні турботи, наші успіхи, хід наших думок-розмислів і вміння давати собі раду в житті та обставинах, серед яких живемо. Це, остаточно духовна візитівка пластового середовища та висновок півсторічного існування Пласту.

На запит до пл. сен. О. Тарнавського, чи він є вдоволений і радий із своєї праці і досягнень, він відповів, що він "не є вповні вдоволений, але треба діло робити, а про радість не говориться, це особиста справа"...

Чому це так? Тільки пересічно 50% членства УПС, приблизно 25% УСП передплачують тепер "Пласт. Шлях", значить треба більше передплатників, брак пресових референтів по станицях, які займалися б цією важливою справою на місцях, мале зацікавлення "Пл. Шляхом" серед нашого громадянства, бо тільки 2 чи

1984

З примірники журналу продає кожна з наших більших книгарень, невистачальність дописувачів та взагалі людей, які мали б сміливість забирати голос чи відгукуватися на статті журналу, брак взаємної комунікації, замало пожертв на пресфонд і т.п.

Пл. сен. І. Винницький у своїй цікавій гутірці прямував до спрецизування цілей "ПШ". Поперше "ПШ" повинен бути стимулом до думання. Це цікаве твердження, бо воно практично означає творчість, нову творчість у різних ділянках пластового життя в наших нових обставинах, наприклад, форумом зацікавлення Батьківщиною та можливостями якогось зв'язку з нею молодими людьми. Немає ще у "ПШ" ясного цілеспрямовання. "ПШ" говорить про "що", а не пробував ще відповідати на питання "як" і це "як" чекає ще розробки. Я додав би ще також "чому", бо і воно ще чекає розробки, і про це "чому" так часто запитують і юнацтво і старшепластунство. Подруге — "ПШ" повинен бути хронікою думок, резолюцій, історичних фактів. Він також пропонує приготувати та заздалегідь розробляти певні теми чи проблеми.

Пл. сен. О. Хабурський додав, що до цілей "ПШ" належали б також звіти, ухвали, поради чи вказівки Головної Пластової Булави для всіх, бо самі дискусії нічого не дають. Він також бажав би більше на-

прямних згори.

Відтак відбулося коротеньке інтерв'ю пл. сен. А. Харака з читачами, а саме — із пл. сен. Л. Вахнянин та пл. сен. О. Сагайдак іським. Вони висловили думку, що "ПШ" є також корисним для членів Пластприятю, що "ПШ" є почитним і що почитність зростає із зачаткуванням поміщення матеріалів Пластового Конгресу Другого. "ПШ" допоміг заактивізувати та зацікавити більше членів пластової братії. Ми всі тепер можемо "конгресувати" завдяки "ПШ". Було також висловлено побажання зацікавити більше молодих дописувати, а особливо молодих виховників.

Висновок цих сходин? Важливість та історична місія "ПШ" безсумнівна, як і посвята та зрозуміння цього у його творців. Усе членство УПС і УСП цілком могло б забезпечити фінансову базу "Пл. Шляху" своїми передплатами та пожертвами на пресфонд та усунути турботи головному адміністраторові, який усією своєю істотою і хистом змагається, щоб утримати "ПШ" "при житті". Однак, цього замало. "Пл. Шлях" мусить рости і розвиватися. Потрібно глибшої застанови, посиленого зацікавлення та участі членства у співпраці, підготовлюванні матеріалів чи статей, яснішому цілеспрямованні, щоб "ПШ" не був тільки хронікою, а дійсною творчістю з конкретними візіями майбутнього.

В. Соханівський

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА і її чужомовні видання — це не тільки найбільше культурне досягнення нашої еміграції, але також великий політичний акт, що постійно позитивно впливатиме на відносини в Україні. **ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА** повинна бути в кожному українському домі.

НАРАДИ У ПЛАСТОВИХ ВИДАВНИЧИХ СПРАВАХ

В суботу 26 серпня ц. р., відбулися в Нью-Йорку сходи ГПБулави, присвячені пластовим видавничим справам. У цих сходинах взяли участь не тільки члени ГПБ, але теж редактори і адміністратор пластових журналів та голова Головної конгресової комісії.

Із звітів в. о. головного референта видань пл. сен. О. Бойчука і редакторів пластових журналів "Готуйсь" (пл. сен. Леся Храплива), "Юнак" (пл. сен. Любомир Онишкевич) і "Пластовий Шлях" (пл. сен. О. Бойчук) виявилось, що у видавничій ділянці головного пластового проводу співпрацює дуже поважна кількість пластових провідників, — частина з них уже упродовж довгих років.

На підставі звіту адміністратора пластових журналів "Юнак" і "Пластовий Шлях" пл. сен. О. Тарнавського стверджено, що пластова видавнича діяльність вимагає значних матеріальних засобів, які неможливо покрити прибутками із самої передплати журналів і продажу інших видань.

Постановлено, що Головна Пластова Булава звернеться до всіх крайових пластових проводів, щоб вони співпрацювали в утриманні і розбудові пластової видавничої діяльності, яка є сьогодні найважливішим засобом вдержання одности Пласту в світі.

Наступного дня відбулася теж в Нью-Йорку нарада членів редакційної колегії і співробітників "Пластового Шляху".

В. о. головного редактора пл. сен. О. Бойчук з'ясував труднощі в редагуванні журналу у віддаленому Дітроїті. Рішено розділити редакційну роботу на ряд відділів, для яких

призначено окремих співредакторів, а саме: пластові справи — пл. сен. Осип БОЙЧУК, громадські проблеми — пл. сен. Омелян ТАРНАВСЬКИЙ, національне виховання та рідношкільні справи — пл. сен. Тоня ГОРОХОВИЧ, молодь у світі — пл. сен. Ольга КУЗЬМОВИЧ, огляд пластового життя — пл. сен. Ольга КУЗЬМОВИЧ, трибуна молодих — ст. пл. Данило СТРУК, Пласт у минулому — пл. сен. Михайло БАЖАНСЬКИЙ, матеріали Пластового Конгресу Другого — пл. сен. Атанас МІЛЯНИЧ, офіційні вістки від гол. пл. проводу — пл. сен. Юрій ФЕРЕНЦЕВИЧ, бібліографія пластових видань — пл. сен. Михайло БАЖАНСЬКИЙ, бібліографія видань про Україну чужими мовами — пл. сен. Володимир САВЧАК, контрверсійні статті — пл. сен. Лариса і Любомир ОНИШКЕВИЧІ, листи до редакції — пл. сен. Осип БОЙЧУК.

З уваги на те, що матеріали праць Головної конгресової комісії мають дуже спеціалізаційний характер, вирішено містити в майбутньому в "Пластовому Шляху" тільки короткий зміст доповідей, виголошуваних на семінарах Комісії, натомість видавати офсетом обмежене число повних текстів цих доповідей для тих, що ними будуть зацікавлені. На таку розв'язку одержано згоду Головної Пластової Булави.

Згідно з опінією редакційної колегії "Пластовий Шлях" буде містити статті на різні, теж загально-громадські теми. Якщо зміст надіслані статті виявляться контрверсійним, одночасно із тією контрверсійною статтею має з'явитися друга стаття, що насвітлюватиме дане питання з протилежного боку.

О. Е. Б.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСФОНД "ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ"

за червень, липень, серпень і вер-
сень 1967 р.

США

по \$10,00

пл. сен. А. і О. Гарасовські, Чикаго
ст. пл. Ю. Тарасюк, Трентон

по \$6,00

пл. сен. М. Трофіменко, Вільмінгтон

по \$5,00

пл. сен. О. Волянський, Таппер Лейк
ст. пл. Г. Вербовська, Лонг Айленд

Сіті

ст. пл. А. Якубовський, Боффало

пл. сен. В. Мінкович, Чикаго

пл. сен. Ф. Любінецька, Дітройт

пл. сен. О. Генгало, Філадельфія

пл. сен. С. Күшнір, Філадельфія

Пластова Станиця у Трентоні

ст. пл. Д. Түрула-Мікей, Сторрс

ст. пл. Я. Ганкевич, Чикаго

п. Я. Попель, Клівленд

ст. пл. Р. Смих, Ютика

пл. сен. Я. Гладкий, Гаррісбург

пл. сен. З. Онүфрик, Морріс Плейн

по \$3,00

пл. сен. М. Андрейко, Бруклін

пл. сен. П. Содоль, Бруклін

пл. сен. М. Баранська, Йонкерс

по \$2,50

пл. сен. Н. Сохан, Джерсі Сіті

по \$2,00

ст. пл. Д. Голубець-Якубович, Түл

пл. сен. В. Мочула, Кліфтон

пл. сен. П. Крамаренко, Бруклін

пл. сен. О. Лебедович, Дітройт

пл. сен. В. Литвин, Чикаго

пл. сен. С. Шмотолоха, Брентвуд

пл. сен. Ю. Ожга, Чикаго

пл. сен. Я. Макарushка, Бінгамтон

пл. сен. С. і К. Петрів, Сомервіл

пл. сен. Р. Вергун, Рочестер

ст. пл. С. Пігүт, Чикаго

ст. пл. Б. Крамарчүк, Бруклін

по \$1,25

пл. сен. І. Лотоцький, Дітройт

пл. сен. Я. Кришталович, Парма

по \$1,00

ст. пл. В. Лойко, Нью-Йорк

пл. сен. В. Чүкурин, Бруклін

ст. пл. Л. Гайда, Джемейка Плейн

ст. пл. Н. Гафткович, Гартфорд

пл. сен. Я. Войнаровський, Чикаго

ст. пл. Р. Филипович, Чикаго

ст. пл. Д. Горбачевська, Іст Лянсінг

ст. пл. А. Слюсарчүк, Філадельфія

пл. сен. Б. і О. Күзишин, Вүдсайд

ст. пл. Р. Яримович, Коледж Парк

ст. пл. В. Галич, Ендвел

пл. сен. М. Күрчак, Іст Мідов

ст. пл. Е. Подоляк, Філадельфія

пл. сен. Г. Сивак-Білоус, Монтерей
Парк

ст. пл. Б. Павлюк, Мілфорд

пл. сен. Ш. Горський, Льорейн

пл. сен. В. Пилишенко, Брокпорт

ст. пл. Я. Василькевич, Джемейка,
Н. Й.

пл. сен. Е. Боднаренко, Елізабет

ст. пл. Ю. Савицький, Джемейка,
Н. Й.

КАНАДА

по \$10,00

пл. сен. І. Войчишин, Оттава

по \$5,00

пл. сен. О. Мариняк, Петавава

пл. сен. Д. Попадинець, Монреаль

ст. пл. Я. Келебай, Монреаль

пл. сен. М. Феник, Монреаль

пл. сен. о. В. Тарнавський, Едмонтон

пл. сен. Е. Вашүк, Монреаль

пл. сен. Г. Кіс, Оттава

посол М. Стар, Ошвава

п. Я. Лапгүта, Торонто

по \$2,25

пл. сен. А. Гладилевич, Монреаль

по \$2,00

п. В. Сірський, Ватерлю
пл. сен. Я. Кобилицький, Монреаль
пл. сен. Ю. Бабій, Ватерлю
пл. сен. І. і І. Винницькі, Торонто
п. Л. Качан, Оттава

по \$1,00

пл. сен. Е. Андрухів, Монреаль
пл. сен. В. Мазяр, Торонто
пл. сен. І. Лещишин, Торонто
пл. сен. М. Дацків, Едмонтон

ІНШІ КРАЇ

по \$3,00

пл. сен. А. Фіголь, Німеччина

по \$2,00

пл. сен. В. Савчак, Австралія

по \$1,21

пл. сен. М. Шевчик, Австралія

Впродовж червня, липня, серпня
і вересня 1967 р. склали на пресфонд
"Пластового Шляху":

із США 55 осіб \$154,00

з Канади 20 осіб \$71,25

з інших країн 3 особи \$6,21

Разом 78 друзів і подруг \$231,46

● Кожний член старшого пластування, пластового сеньйорату і Пластприяту повинен раз у рік скласти пожертву на пресфонд "Пластового Шляху".

● Кожний осередок праці УПС чи УСП, як теж кожний курінь, кожна стежа УСП чи УПС і кожний осередок Пластприяту повинні теж скласти пожертву на пресфонд свого журналу! ● Якщо Ви ще досі цього не зробили, то виконайте це тепер, якщо бажаєте, щоб "Пластовий Шлях" далі правильно і своєчасно появлявся!

АДМІНІСТРАЦІЯ

АЛЬБОМ 50-ЛІТТЯ ПЛАСТУ

МИНУЛЕ Й СУЧАСНЕ ПЛАСТУ

Наклад всього 250 примірників — складено ручно 270 сторінок великого формату, 660 знімок. Друковано офсетом на гарному, тривкому папері у гарній оправі, з золотим, витисненим написом. Осталось ще 60 примірників, що стануть небавом рідкістю. Ціна: 22.00 дол. Замовляти в пластових крамницях: "МОЛОДЕ ЖИТТЯ" у Нью-Йорку, США, та "ПЛАЙ" у Торонті, Канада.

При замовленні 4-ох примірників на одну адресу, особлива знижка: 18.00 дол. за прим. (з пересилкою) тільки з головного складу:

PLAST — 140 Second Ave., New York, N.Y. 10003,